

**Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій**

МАРТИНЮК ОЛЕНА АНАТОЛІВНА

УДК 005.742:005.591.1.6

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА**

**Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління
підприємствами (за видами економічної діяльності)**

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового
ступеня доктора економічних наук**

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства ім. Петра Василенка.

Науковий консультант: доктор економічних наук, доцент
ГОНЧАРЕНКО Олена Миколаївна,
Одеський національний економічний
університет,
декан фінансово-економічного факультету

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
БАСЮРКІНА Наталія Йосипівна,
Одеська національна академія харчових
технологій,
завідувач кафедри управління бізнесом;

доктор економічних наук, професор
ВИТВИЦЬКА Ольга Данилівна,
Національний університет біоресурсів та
природокористування України,
завідувач кафедри публічного управління та
менеджменту інноваційної діяльності;

доктор економічних наук, професор
ГРИНЬКО Тетяна Валеріївна,
Дніпровський національний університет імені
Олеся Гончара,
завідувач кафедри економіки, підприємництва
та управління підприємствами.

Захист відбудеться **3 жовтня 2018 р. о 14⁰⁰ годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **3 вересня 2018 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Основною рисою сучасного розвитку економічних систем XXI століття є процес постійної трансформації як навколишнього середовища, в якому інтеграційні процеси змінюють ринковий простір, перетворюючи його на інтегративний ландшафт нового формату розвитку, так і внутрішнього середовища, в якому постійні зміни умов функціонування викликають безперервний рух, створюючи додаткові можливості та загрози. Саме рух відкритих складних соціально-економічних систем, до яких, безперечно, належить і підприємство, є основою формування нової економічної моделі економіки України в контексті геоекономічної стратегії розвитку. Імперативною ознакою такої моделі є інноваційність як крос-функціональний генератор формування нових векторів розвитку та оптимальних джерел динамічних змін.

Наукові здобутки останнього десятиліття доводять можливість керування визначеними надскладними процесами за допомогою таких систем управління, в яких інструменти, методи та моделі управління створюють економіко-технологічний континуум когерентних технологій управління. Якісний вплив на систему управління підприємством значною мірою залежить від рівня розвитку технологій, які використовуються на підприємстві. Саме рівень інноваційності технологій управління є сучасним індикатором визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості та функціональних можливостей розвитку бізнес-перспектив підприємства в умовах динамічного середовища на довгострокову перспективу.

Методологічним фундаментом для дослідження теоретичних та практичних питань вибору, впровадження і використання технологій управління стали наукові праці провідних вітчизняних і закордонних науковців: В.А. Анташова, Б. Андерсена, Л.В. Бондарчука, С.Д. Бушуєва, В. А. Верби, О.М. Гребешкової, Дж. Грейсона, О.М. Гуцалюка, П.В. Гудзя, Т.Давенпорта, Е.Демінга, І.Л. Добротворського, С. Довбні, П. Друкера, Р.Каплана, Г.Керцнера, Е. Короткова, Е.Г. Ойхмана, О.В. Пальчука, В.Плескач, М. Портера, Г.Почепцова, В.В. Репіна, М. Робсона, Г. Трауфлера, Г. Уварової, П. Хармонга, Д. Харрінгтона. Аналізу питань забезпечення інноваційного та циклічного розвитку економічних систем присвячено роботи Л.І. Антонюк, Н.Й.Басюркіної, І.В. Биришевської, Д.К. Воронков, В.М. Гейця, Г.В.Герсимчук, Т.В. Гринько, П.Ф. Друкера, В.І. Захарченко, С.М. Ілляшенка, Н.Г. Калюжнової, В.В. Лагодієнка, Л.Г. Мельнік, П.П. Микитюка, Н.В.Сапи, Ю.О. Усика, З.В.Фещура Й. Шумпетера та ін.

Особливу школу наукових досліджень формують: А.А. Андронов, Л.Д.Бартон, В.С. Білорус, О.Д. Витвицька, О.М. Гончаренко, А.М. Дідик, В.-Б. Джан, Л.А. Заде, Т.С. Клебанова, Н.Д. Кондратьєв, Л.О. Корчевська, О.В.Михайловська, А.А. Мясніков, Т.В. Пепа, О.В. Раєвнева, Д.Дж.Теесе, Л.Л.Товажнянська, В.Л. Товажнянський, наукові розробки яких присвячені дослідженню питань синергетичного управління складними системами та формування концепції сталого розвитку систем і підприємств.

Ставлячись з належною повагою до визнаних науковців та їхніх праць, варто зазначити, що досліджувались різні аспекти функціонування та розвитку підприємства з позиції безпеки підприємства, сталого розвитку, антикризового управління, синергетичних та адаптивних підходів до управління економічною, виробничою, соціальною системою підприємства, але проблематику в контексті інноваційних технологій управління підприємствами в умовах динамічного бізнес-середовища недостатньо вивчено, як і повнофункціональну структуру методів та можливостей тонкого та крапельного корегування розвитку підприємства за допомогою технологій управління. Необхідність фундаментального дослідження окреслених питань зумовила вибір напрямку дослідження теми дисертаційної роботи, її структурно-логічну схему, актуальність, головну мету та завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження автора пов'язане з тематикою планів науково-дослідних робіт Міжнародного гуманітарного університету за темою «Тенденція становлення та розвитку соціо-гуманітарної сфери в Україні» (ДР № 0110U000678; 2012-2017 рр.), де автором проаналізовано досвід регулювання розвитку АПК на світовому і державному рівні та узагальнено, які інноваційні механізми державного регулювання пов'язані з трансформаційними процесами в Україні; госпрозрахункової теми «Формування та вдосконалення механізму сталого розвитку економічних систем» (ДР № 0114U006192; 2014-2019 рр.), у рамках якої запропоновано систему прогнозних показників за методом кореляційної адаптометрії для виявлення кризового стану системи, яка ґрунтується на бізнес-процесах та визначенні несприятливих факторів, що змушують систему найбільш чутливо реагувати на зміни в бізнес-середовищі; комплексної теми «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (ДР № 0107U001146; 2006-2017 рр.), у межах якої запропоновано формування моделі стійкого розвитку просторово-локалізованих конгломератів, схильних до самоорганізації, в такій системі збуджуючими мотивами є виникнення поля біфуркації та перехід системи до стану керованого атрактора; науково-дослідної теми «Удосконалення механізмів управління ефективністю діяльності та інтенсифікації бізнес-процесів підприємств виробничого та невиробничого секторів економіки» (ДР № 0115U001935; 2013-2018 рр.); науково-дослідної теми «Інтеграційні механізми формування та функціонування територіальних соціально-економічних систем» (ДР № 0117U003792; 2017-2019 рр.), у рамках якої запропоновано формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій управління.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретичних та розробка методологічних положень і організаційно-практичних рекомендацій формування комплексу інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність виконання таких завдань:

— дослідити генезис та сучасні концепти формування управлінської діяльності підприємств;

— узагальнити фактори бізнес-середовища, які формують вибір технологій в управлінській діяльності підприємств та обґрунтувати концептуальний підхід інноваційності їх управлінської діяльності;

— обґрунтувати формування інноваційних технологій управління підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища;

— узагальнити імперативи формування інноваційних технологій сучасного управління підприємствами харчової промисловості;

— сформувати концепцію впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств на основі теорії інноваційної динаміки;

— удосконалити теоретико-методичний базис обрання інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємства;

— формалізувати параметричні критерії впровадження інноваційних технологій управління в діяльність підприємств;

— запропонувати методологічний підхід визначення стану рівноваги підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища;

— запропонувати методологічний підхід формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств харчової промисловості;

— обґрунтувати загальносистемні детермінанти динамічного розвитку бізнес-середовища харчової промисловості та здійснити структурно-функціональне моделювання застосування інноваційних технологій в управлінні підприємствами харчової промисловості;

— здійснити діагностику рівня управлінсько-технологічної зрілості та сформувати комплекс інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості;

— сформувати дескриптивну модель оптимізації комплексу інноваційних технологій управління в умовах динамічного середовища;

— обґрунтувати генотип інноваційної технології управління для підприємств харчової промисловості;

— здійснити прогнозування розвитку харчових підприємств та запропонувати оптимізацію комплексу інноваційних технологій управління.

Об'єктом дослідження є процеси формування та впровадження інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних підходів та концептуальних положень формування інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища.

Методи дослідження. Теоретико-методологічним фундаментом в дисертаційному дослідженні визначено наукові теорії інноватики, теорії управління складними системами, синергетики, теорії циклічного та генетичного розвитку процесів та систем підприємства.

У процесі виконання наукового дослідження було використано сукупність загальнонаукових методів: *метод історичних ретроспектив* – у дослідженнях генезису та еволюції наукових поглядів на формування поняття «управління підприємством», «технології управління підприємством»; *діалектичний та метод теоретичного узагальнення* дали змогу виявити закономірності та особливості трактування основних понять для формування теоретичних аспектів інноваційної технології управління; *абстрактно-логічний метод та метод системного аналізу* були використані для аналізу інструментів та принципів формування інноваційних технологій управління; *фінансово-економічний аналіз* дав змогу здійснити оцінювання рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємств харчової переробної галузі, а також рівень ефективності функціонування та розвитку підприємств для визначення загальносистемних детермінант; *загальнонаукові методи аналізу, синтезу, дедукції, індукції* були використані автором для обґрунтування концепції формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій для формування динамічного розвитку; *методи економіко-математичного моделювання* використовувалися для моделювання розвитку та рівноваги підприємств в умовах динамічного бізнес-середовища та структурно-функціонального моделювання застосування інноваційних технологій управління підприємствами; *компаративні методи ієрархій, абстрагування та конкретизації* використані для конструювання комплексу інноваційних технологій управління підприємствами з метою оптимізації їхнього розвитку.

Інформаційною базою дослідження стали наукові роботи вітчизняних і зарубіжних авторів з різних галузей знань, в яких висвітлені фундаментальні положення теорії управління підприємством, теорії динамічного розвитку підприємства, фундаментальні та практично-аналітичні дослідження комплексного підходу оцінювання зрілості підприємства та впровадження технологій управління із трансформаційним елементом інноваційності. Також у ході дослідження використовувалися законодавчі та нормативні акти, відомості Державної служби статистики України, дані міністерств і відомств України, монографії та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів, розміщені в періодичній пресі й мережі Інтернет, фінансова та статистична звітність підприємств харчової промисловості, результати власних досліджень автора та експертних опитувань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні нових теоретико-методологічних підходів та концептуальних положень формування інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища. Наукову новизну дослідження визначають такі основні результати:

вперше:

- розроблено концепцію впровадження інноваційних технологій управління підприємствами на основі теорії інноваційної динаміки та визначення генотипу технології управління за законами інноваційної динаміки, що дозволить елімінувати потенційний перехід до більш високого рівня розвитку завдяки трансформаційним процесам, що відбуваються в полі

біфуркації підприємств;

- запропоновано концептуальний підхід обґрунтування технології управління підприємствами харчової промисловості як інноваційного уніфікатора, сформованого на основі визначення рівня їх управлінсько-технологічної зрілості, що дозволить забезпечити динамічний рівень розвитку в межах традиційних форматів економічних інтересів підприємств;

- розроблено методологію формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій в управлінську діяльність харчових підприємств, що дає можливість на основі ієрархічної інкорпорації (класичної діагностики та зонування підприємства, визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості LMТМ; визначення генетичної схильності підприємства до певного рівня LMТМ; формування басейну атракторів для переходу на новий рівень LMТМ) сформувати такий горизонт подій, який дозволить рухатись підприємству в напрямі розвитку, визначеним атрактором;

- обґрунтовано методологічні підходи формування генотипу інноваційної технології управління на підприємствах харчової промисловості, що складається із двох структурних рівнів (рівня професійно-когнітивної компетентності та рівня інформаційно-комунікативного потенціалу). Це дозволяє здійснити трансформаційний перехід генотипу технології управління до інноваційного стану для оптимізації управлінської діяльності підприємств;

удосконалено:

- методологічні основи структуризації інноваційних технологій управління підприємствами в умовах динамічного бізнес-середовища, що, на відміну від наявних, угруповано за концептуальними інструментальними компонентами: базова сутність технології, специфічна функціональність та необхідна база знань для реалізації технологій, які є фільтрами групування технологій управління;

- методичні підходи діагностики рівня управлінсько-технологічної зрілості та розробки комплексу інноваційних технологій управління підприємствами, які, на відміну від наявних, дозволяють здійснити структурно-функціональне моделювання стану рівноваги підприємств на основі економіко-математичних моделей та сформувати диференційований комплекс інноваційних технологій управління харчовими підприємствами для досягнення ефекту мультиказуального відновлення;

- наукові підходи формування технологій управління підприємствами із поглибленим обґрунтуванням основних технологій управління та характеристикою рівнів їх управлінсько-технологічної зрілості за результатами узагальнення моделей: компаній Wipro, Harman Communicate, Real Story Group, Hewlett Packard, СММІ (Capability Maturity Model – Модель Інституту Меллона США), моделі Керцнера (Project Management Maturity Model, РМММ) та модель ОРМЗ (Organizational Project Management Maturity Model, яка розроблена Інститутом управління проектами), де принциповою відмінністю запропонованих автором підходів є визначення кількісно-якісних шкал розмежування рівнів соціально-економічного та технологічного розвитку та виявлення інгібіторів впливу на розвиток підприємства;

- методологічні підходи визначення стану рівноваги підприємств в умовах динамічного бізнес-середовища, які, на відміну від наявних, залежно від визначення фенотипу технології управління та генетичної схильності підприємства до певного рівня зрілості за допомогою формування матриці станів рівноваги дозволяють сформувати валідні конструкти векторів розвитку підприємства та обрати інваріантну модель динамічного розвитку підприємства;

- теоретико-методичні підходи параметричної формалізації показників та індикаторів для розрахунку інтегральних та синтетичних показників, що на відміну від наявних систем оцінювання, пропонують шкалу полікритеріальних оцінок функціонального стану підприємства. На основі системи MISPEI уможливується визначення стану рівноваги відповідно до групи фінансово-економічних та виробничих показників, визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємства, зокрема з урахування групи кадрових, соціальних, інформатизаційних та інноваційних показників;

- методичні підходи до структурно-функціонального моделювання застосування інноваційних технологій в управлінні підприємствами харчової промисловості. Це дозволяє, уникаючи розмірності, обґрунтувати доцільність обрання інноваційних технологій за критеріями теорії інноваційної динаміки та композитної когерентності впливу рівня управлінсько-технологічної зрілості на мету обрання технологій управління;

- дескриптивну модель оптимізації механізму динамічного розвитку підприємства на основі впровадження інноваційних технологій управління, яка враховує не тільки стан рівноваги та рівень управлінсько-технологічної зрілості, а дозволяє алгоритмізувати фазові портрети на основі визначення результативності оптимізації комплексу інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості за сигнітивними групами та створювати полівекторні комбінаторні управлінські комплекси;

набуло подальшого розвитку:

- понятійно-категорійний апарат формування сучасних концептів управлінської діяльності підприємств, що, на відміну від вже сформованих, дозволяє розглядати еволюцію розвитку теорій управління та менеджменту в контексті взаємозв'язку факторів суспільного розвитку та бізнес-середовища, ранжування впливу бізнес-середовища на об'єкти управління та визначення залежності структурного розвитку економічних систем та соціально-економічних теорій;

- методологічні основи формування інноваційних технологій сучасного управління підприємством із визначенням основних імперативів безпосереднього впливу на їхню інноваційність, на відміну від наявних досліджень, обґрунтовано, що світовий поріг знань, розмір фінансових ресурсів на інновації, наявність інноваційної кадрової компетентності, поле інноваційної активності та інноваційний клімат, виступають ключовими модифікаторами або інгібіторами трансформаційних процесів;

- агрегування загальносистемних детермінант динамічного розвитку бізнес-середовища харчової промисловості, що на відміну від наявного,

дозволяє сформувати головні тренди розвитку підприємств харчової промисловості та виокремити їхні параметричні концепти майбутніх векторів руху;

- методологічний інструментарій оптимізації комплексу інноваційних технологій управління на основі теорії інноваційної динаміки, ключовою особливістю якого є запропонована експозиція формування комплексу технологій управління залежно від вартості, тривалості впровадження, досвіду використання, зони охоплення, рівня автоматизації та урахування синергетичних ефектів на основі експертного ранжування для створення можливостей переходу підприємств на новий рівень управлінсько-технологічної зрілості за допомогою комплексу інноваційних технологій управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в сукупності вони створюють теоретичну й методологічну основу практичного впровадження інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості для формування механізму забезпечення їх динамічного розвитку.

Науково-методичний інструментарій використовувався у практичній діяльності Департаменту економічної політики та стратегічного планування Одеської обласної державної адміністрації (довідка №02.1-16/1389 від 22.06.2018) – практичне застосування результатів дозволить проводити наглядну оцінку стану управління, вдосконалити процес прогнозування соціально-економічного розвитку Одеської області.

Окремі науково обґрунтовані рекомендації формування впровадження комплексу інноваційних технологій управління для забезпечення динамічного розвитку були впроваджені в діяльність таких підприємств: ТОВ «Агентство інновацій» (довідка № 27/14 від 19.04. 2017) – запропоновані рекомендації визначення головних детермінант розвитку бізнес-середовища на основі імперативів інноваційної динаміки, що дозволило використовувати методику визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості для оцінки проектів і програм міжнародного співробітництва; ПАТ «Іллічівський олійножировий комбінат» (довідка №39/11 від 22.03.2018) – запропонована методика формування комплексу технологій управління на основі структуризації інноваційних технологій підприємством за допомогою кількісно-якісних параметрів, для оцінки новітніх технологій; ПрАТ «Куп'янський молочноконсервний комбінат» (довідка №29/17 від 22.09.2017) – використанні пропозиції визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості за результатами узагальнених моделей зрілості управління та встановленням кількісно-якісних шкал ранжування рівня розвитку підприємства; ТОВ «Белая Бяроза» (довідка №77 від 29.01.2018) запропоновані рекомендації щодо діагностики рівня управлінсько-технологічної зрілості та формування адаптивного комплексу інноваційних технологій для подальшого розвитку підприємства; ТОВ «Арцизька м'ясна компанія» (довідка №83 від 20.01.2017) – запропонована комплексна система розрахунку інтегральних показників визначення стану рівноваги підприємства для гармонізації діяльності та

нівелювання нестабільності економічної ситуації; ПАТ «Баштанський сирзавод» (довідка №124 від 21.04.2016) – запропонована модель динамічного розвитку яка дозволяє отримати кількісну та якісну оцінку поточного стану та спрогнозувати часовий горизонт оптимального розвитку підприємства.

Окремі теоретичні та науково-методичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Міжнародного гуманітарного університету для викладання навчальних дисциплін «Інноваційний менеджмент», «Операційний менеджмент», «Інформаційні системи та технології в управлінні діяльністю підприємств» (довідка №58 від 19.02.2018 р.); Херсонського національного технічного університету (акт №137 від 26.09.2016), де запропоновано формування стратегії розвитку підприємств на основі використання дисипативних систем; Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (довідка № 05-259 від 14.04.2018) започатковано, що окремі теоретичні та методичні положення використовувались в навчальному процесі Інституту бізнесу і менеджменту.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є науковою працею, яка виконана автором самостійно та містить результати теоретико-методологічних підходів, практичних рекомендацій формування та використання комплексу інноваційних технологій управління для забезпечення розвитку підприємств харчової промисловості на основі створення адаптивного механізму управління в умовах динамічного бізнес-середовища.

Наукові результати, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані особисто, що висвітлено в публікаціях автора. У дослідженнях, що опубліковані в співавторстві, використано лише особисті ідеї дослідження здобувача. Матеріали кандидатської дисертації в роботі не використовувались.

Апробація результатів роботи. Основні положення дисертації пройшли апробацію на міжнародних наукових і науково-практичних конференціях, конгресах і семінарах різних рівнів, зокрема таких як: II Міжнародна науково-практична конференція: «Сучасні тенденції в економіці та управлінні: новий погляд» (м. Донецьк, 23-24 серпня 2013 року); Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інституційні засади функціонування економіки в умовах трансформації» (м. Харків, 14-15 травня 2013 р.); Internationale wissenschaftlich-praktische konferenz «Institutionelle Grundlagen für die Funktionierung der Ökonomik unter den Bedingungen der Transformation: Sammelwerk der wissenschaftlichen» (23.05.2014 Nürnberg, Deutschland); International Scientific Conference «Economics and management: Challenges and Perspectives» (21.02.2015 Vienna, Austria); International Scientific Conference «Intuitionnal framework for the functioning of the economy in the context of transformation» (25-31.05.2015, Montreal, Canada); VII міжнародна науково-практична конференція (Київ, 2014); Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами» (16-17 жовтня 2014 р., м. Одеса); International Scientific-Practical Conference «Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization» (January 29, 2016. Klaipeda); International Scientific-Practical Conference “On the topic: «Balancing economic and legal processes in society and business environment in the context of globalization» (september 24 – october 1, 2016

Varna, Bulgaria); Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макро- рівня» (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.); II Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи ефективних управлінських рішень у бізнесі та проектах» (29-30 вересня 2016 року м. Одеса); П'ята міжнародна науково-практична конференція: «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (1-6 вересня 2016 р. – Одеса); Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми підвищення ефективності економіки та управління в сучасних умовах» (м. Одеса, 19 грудня 2016 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Економічне зростання та конкурентоспроможність національного господарства: стратегії, напрями та пріоритети» (м. Київ, 14-15 квітня 2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна глобальна регіоналістика і суб'єкти економіки: напрями впливу» (м. Одеса, 16 травня 2017); Міжнародна науково-практична конференція: «Актуальные вопросы современной науки», (Венесуэла, 26 мая 2017 г.); III Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи ефективних управлінських рішень в бізнесі та проектах» (14-15 вересня 2017 р., м. Одеса); V Міжнародна науково-практична конференція «Приморські регіони: проблеми траєкторії соціально-економічного розвитку:» (м. Одеса, 19 квітня 2018 р.).

Публікація результатів дослідження. Результати наукових досліджень, основні теоретичні аспекти та методологічні положення відображені в 50-ти науково-практичних виданнях, серед яких: 1 монографія є одноосібною, 3 монографічних видання є колективними (що підтверджено актами впровадження), 21 стаття надрукована в наукових фахових виданнях, з яких 4 видання включено до наукометричних баз Scopus та WoS, а інші входять до переліку наукових фахових видань та інших провідних наукометричних баз, окремо представлені матеріали конференцій та праці, які додатково відображують наукові результати дисертації. Загальний обсяг публікацій склав 69,77 друк. арк., з яких 68,4 належить особисто автору.

Обсяг та структура роботи. Дисертація структурно складається з таких елементів: вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу та додатків. Повний обсяг дисертації становить 488 сторінок друкованого тексту. Дисертація містить 53 таблиці, 118 рисунків, 16 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, наведено методи дослідження, викладено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також дані про апробацію одержаних результатів та їхнє оприлюднення.

У першому розділі «Теоретичні аспекти визначення технології в управлінській діяльності підприємств умовах динамічного середовища» досліджено генезис та сучасні концепції формування управлінської діяльності підприємств; обґрунтовано еволюцію наукових поглядів визначення технологій управління підприємствами; узагальнено фактори формування бізнес-

середовища, які впливають на вибір технологій в управлінській діяльності підприємств; визначено концептуальний підхід формування інноваційності управлінської діяльності підприємств.

З'ясовано, що розвиток наукових методологій, методів та інструментів управління підприємством та сучасні економічні виклики обумовили необхідність створення нових наукових напрямків та концепцій формування управлінської діяльності, впровадження та використання нових інструментів, методів та підходів для забезпечення можливостей розвитку підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

Досліджено, що поняття «управління» має розширену концептуальну багатогранність. Проведене ґрунтовне дослідження взаємозв'язків та впливу представників різних економічних шкіл на сучасні концепти теорій управління підтверджують наші узагальнення, що дало можливість завершити періодизацію розвитку наукових концепцій менеджменту як науки управління систематизацією наукових поглядів та підходів визначення менеджменту й управління, а також запропонувати авторську структуру взаємозв'язків розвитку соціально-економічних теорій та менеджменту у вигляді інтегральної схеми, рис.1.

Обґрунтоване автором визначення системи управління підприємством як сукупності організаційної структури, соціально-економічних процесів, пов'язаних концептуальною мережею сучасних технологій управління, дозволило окреслити контури такого механізму управління, який забезпечуватиме динамічний розвиток підприємства. Для здійснення ефективного процесу управління підприємствами харчової промисловості автором сформовані певні умови, необхідні для виконання.

Узагальнено, що інноваційна технологія управління підприємством виступає як матеріалізований результат провадження новоствореного або вдосконаленого алгоритму дій, спрямованих на оптимальне та адаптивне вдосконалення окремих видів діяльності підприємств для створення когерентного механізму управління динамічним розвитком підприємств.

Доведено, що в теорії сучасного менеджменту можна виокремити низку основних технологій управління, які являють собою сукупність прийомів та механізмів впливу, завдяки чому відбувається реалізація можливостей динамічного розвитку підприємства.

Узагальнено класифікацію технологій управління підприємством з позицій традиційних, критеріальних та функціональних концептів управління, а також стратегічних, що доводить системність дослідження. Обґрунтовано класифікацію факторів, які впливають на вибір технології управління. Перша група пов'язана із характеристиками підприємства, друга із характеристиками технологій управління.

Динамічне середовище, що швидко змінюється

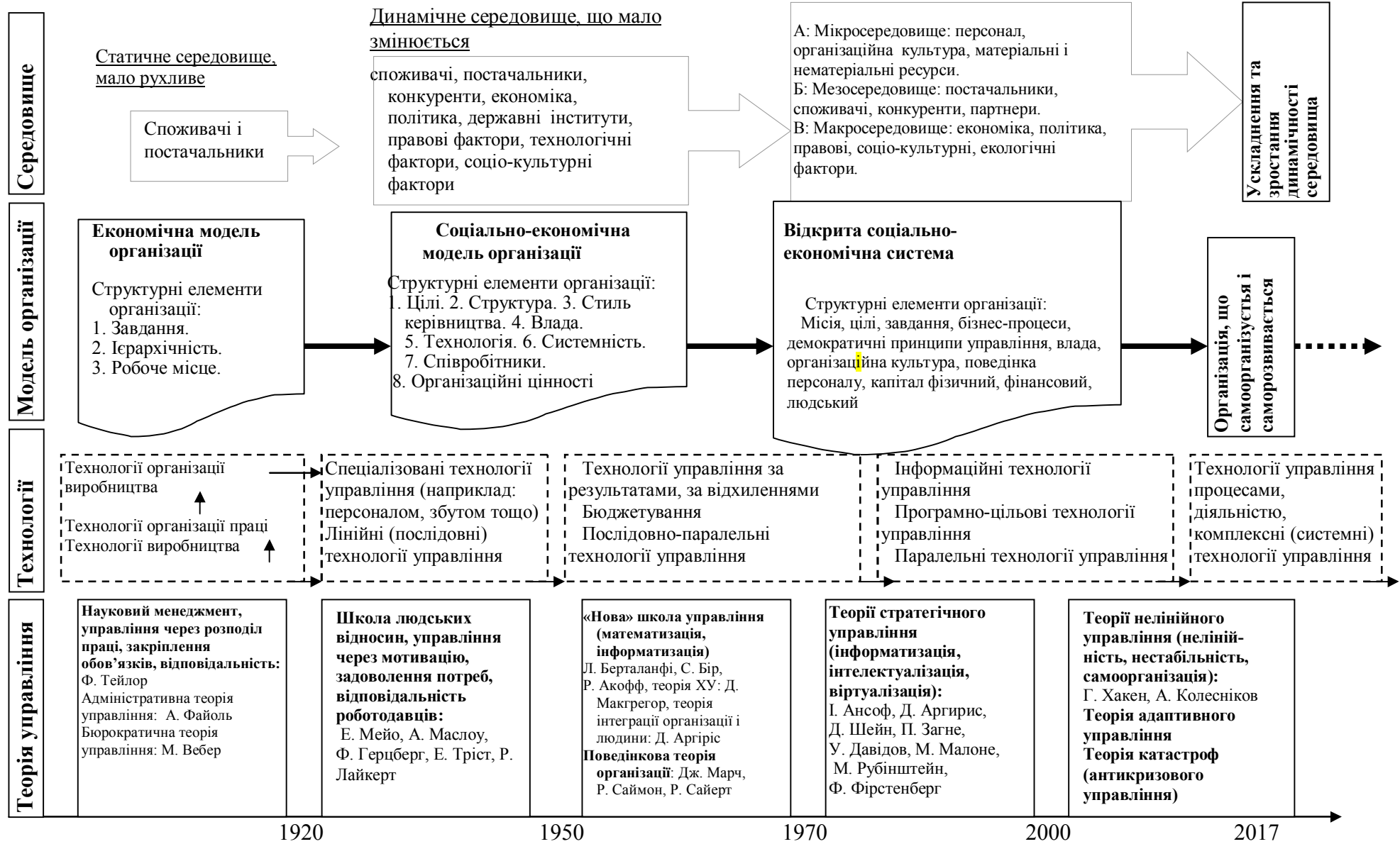

Рис. 1. Генеза еволюційного розвитку теорії управління, динамічності середовища та розвитку підприємства

(сформовано автором)

Управлінсько-технологічна зрілість для підприємств харчової промисловості автором розглядається як міра готовності підприємства до ефективного управління власною діяльністю та розвитку на основі використання сучасних інноваційних технологій. У світовій практиці управління існує приблизно 20 різноманітних моделей управлінсько-технологічної зрілості підприємства, автором досліджено, проаналізовано та узагальнено цілісну характеристику управлінсько-технологічної зрілості, фактори впливу на рівень зрілості підприємства та запропоновано комплекс технологій, притаманний кожному рівню управлінсько-технологічної зрілості.

У *другому розділі* **«Методологічні підходи формування інноваційних технологій управління підприємствами в динамічному бізнес-середовищі»** визначено формування інноваційних технологій управління підприємств харчової промисловості під впливом динамічного бізнес-оточення; визначено імперативи формування інноваційних технологій сучасного управління підприємствами; структуровано інноваційні технології управління підприємством в умовах динамічного середовища; обґрунтовано концепцію впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств на основі теорії інноваційної динаміки.

На основі комплексного підходу до процесу створення інноваційної технології управління виокремлено п'ять базових імперативів інноваційного процесу трансформації: світовий поріг знань; розмір фінансових ресурсів на інновації; наявність інноваційної кадрової компоненти; поле інноваційної активності; інноваційний клімат.

Узагальнена структура технології ґрунтується на трьох групах кількісно-якісних параметрів, які є фільтрами визначення технології: базова сутність технології (сукупність системної та прикладної методології, принципів та механізмів, які застосовують у рамках технології для реалізації її сутнісної характеристики), специфічна функціональність (сукупність інструментів та потенціалів, які можливі для досягнення оптимальних результатів на даному підприємстві) та необхідна база знань для реалізації технології (сукупність структурованих даних, що відображає стан об'єкту, його властивості та характеристики, взаємозв'язки, організовані для зберігання, структурування, аналізу та пошуку інформації). Залежно від визначених системних ознак запропоновано синтетичну модель трансформації традиційних технологій управління в інноваційні технології управління, рис. 2.

Дослідження функціонування підприємств харчової промисловості як відкритої економічної системи доводить необхідність пошуку оптимальної межі між необхідністю залучити ресурси середовища та ймовірними наслідками – ризиками отримання втрат від надмірної відкритості в разі зміни економічної кон'юнктури. Балансування на межі рівноваги – це здатність підприємства до самозбереження за умов нарощення його відкритості як системи. На цьому етапі було проаналізовано базові понятійні категорії підприємства як відкритої системи.

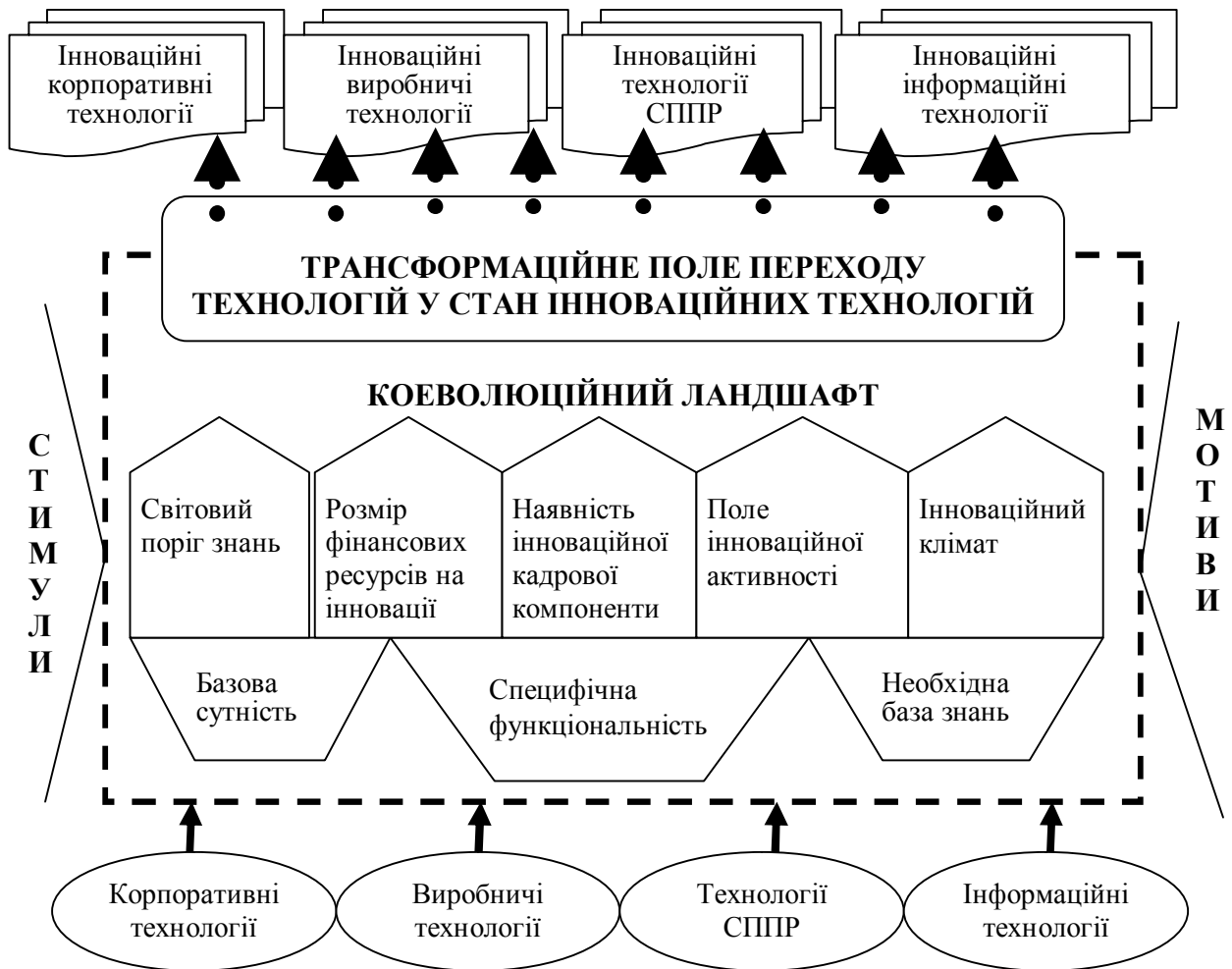

Рис. 2. Синтетична модель трансформації традиційних технологій управління в інноваційні технології управління (розроблено автором)

З'ясовано, що серед найбільш поширених трактувань вона визначається як "система, що перебуває в стані постійної взаємодії (обміну) зі своїм навколишнім середовищем". Виділяють дві категорії дослідження підприємств як соціально-економічної системи: дослідження стану функціонування та дослідження процесів розвитку.

Розроблено концептуальний підхід визначення та впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств харчової промисловості, що засновано на теорії інноваційної динаміки, яка ґрунтується на циклічно-генетичних постулатах розвитку системи, рис.3. З одного боку, технології здійснюють збуджуючий вплив на стан підприємства, створюючи поле біфуркації, та наближають його до кризи, з іншого, інноваційні технології спроможні наблизити підприємство до зони розвитку, підвищити його рівень управлінсько-технологічної зрілості та створити умови для динамічного розвитку.

Запропонована концепція доводить інтеграційні можливості взаємодії принципів, методів, важелів та імперативів, які колабораційно впливають на підприємство певного рівня управлінсько-технологічної зрілості, примушуючи до виходу із стану рівноваги.

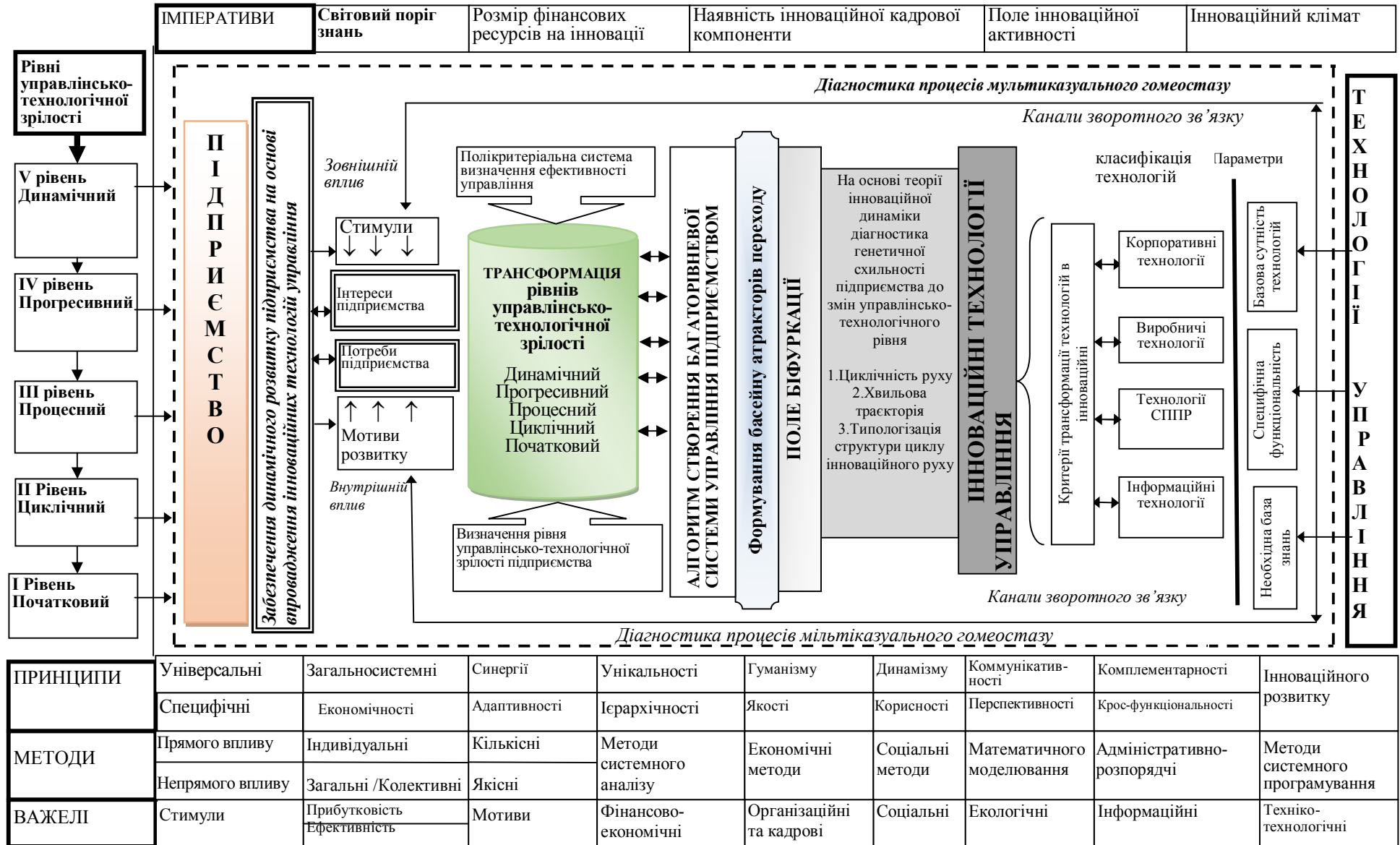

Рис. 3. Концепція впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств харчової промисловості на основі теорії інноваційної динаміки (розроблено автором)

Трансформаційні процеси, з одного боку, та інноваційні технології управління, сформовані за інструментальною ознакою, з іншого, формують басейн атракторів переходу, тобто керований механізм динамічного розвитку підприємства.

Проведене дослідження дало можливість виокремити головні контури теорії інноваційної динаміки. Ґрунтуючись на принципах і методах інноваційної динаміки та визначаючи якісний рівень імперативів, підприємство встановлює певні потреби та інтереси, приймає рішення про стан наявного рівня управлінсько-технологічної зрілості та можливостей переходу на новий більш високий. Такий перехід дає можливість здійснити оптимізацію діяльності завдяки використанню природних, притаманних кожному підприємству станів рівноваги. Створення таких умов для підприємства буде забезпечувати його динамічний розвиток. Якщо система підприємства залишається статичною, інноваційний потенціал набуває пригніченого стану, що призводить до її стагнації та занепаду. Тому фаза «рівноваги» для системи підприємства, водночас, може розглядатися початком її розпаду та загибелі.

У третьому розділі «Методологія впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств» узагальнено теоретико-методичний базис обрання інноваційних технологій управління підприємством; розроблено параметричне забезпечення формалізації впровадження інноваційних технологій управління на підприємстві; здійснено моделювання розвитку підприємств харчової промисловості в умовах динамічного бізнес-середовища; запропоновано методологічний підхід визначення стану рівноваги для підприємств харчової промисловості.

Формування комплексу інноваційних технологій для створення механізму динамічного розвитку підприємств пропонується аналізувати на основі теорії інноваційної динаміки та синергетичного підходу.

Обґрунтовано, що теорія інноваційної динаміки синтезує фундаментальні закономірності виникнення та функціонування інноваційних коливань у рамках нерівноважної системи, яка має певні ознаки відкритої системи, тому підпадає під вплив екзогенних та ендогенних параметрів та спадкує ознаки материнської системи завдяки сформованому генотипу, який і з'ясовує генетичну схильність системи до певного рівня розвитку за визначеним вектором.

Сформована система MISPEI, яка дозволяє: визначення стану рівноваги здійснювати на основі групи фінансово-економічних та виробничих показників, визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємства здійснювати також з урахування групи кадрових, соціальних, інформатизаційних та інноваційних показників. MISPEI може використовуватись як базова модель для зовнішніх користувачів інформації різних підприємств, у разі необхідності піддаватися коригуванню залежно від специфіки діяльності підприємства. Створена база даних показників буде постійно поповнюватися новими показниками за підсумками проведених спостережень, що дозволить більш точно виявляти функціональні взаємозв'язки між факторами діяльності підприємства й уточнювати прогнози розвитку підприємства з урахуванням обставин, що виникають.

Доведено, що методи розвитку управлінсько-технологічного рівня для підприємств харчової промисловості діалектично пов'язані з відповідними моделями, тому незалежно від методів впливу на керовану систему від неї очікують певної реакції, тобто зміни поточного стану, а це означає, що мають бути використані такі моделі, які можуть адекватно відобразити й описати різні дискретні стани досліджуваного об'єкта. Ситуація ускладнюється тим, що перехід між дискретними станами в процесі розвитку означає вихід системи з умов рівноваги й зростання рівня невизначеності в процесі змін. Процес функціонування підприємства як системи, що розвивається, можна описати векторним диференціальним рівнянням (1).

$$\frac{dx}{dt} = B(t)X(t) + U(t, \gamma) \quad (1)$$

де: $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ - вектор стану системи $b(t)$ - детермінована матриця розмірності $m \times n$; $U(t, \gamma) = (U_1(t, \gamma_1), U_2(t, \gamma_2), \dots, U_n(t, \gamma_n))$ n -вимірний вектор управління, який залежить від випадкового вектору $\gamma = (\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m)$

Розглянемо дві системи рівнянь відносно випадкових параметрів (2):

$$\begin{cases} Q(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q_1 \\ \Psi_1(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q_1 \\ \dots, \dots, \dots, \dots \\ \Psi_{m-1}(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q \end{cases} \quad \begin{cases} Q(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q_2 \\ \Psi_1(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q_2 \\ \dots, \dots, \dots, \dots \\ \Psi_{m-1}(\gamma_1, \gamma_2, \dots, \gamma_m) = Q \end{cases} \quad (2)$$

де: Q_1 та Q_2 - деякі фіксовані значення функціоналу Q .

Тоді рішення конкретного випадку рівняння (2) буде мати вигляд (3):

$$x(t) = \frac{Ax_0 e^{Aat}}{1 + x_0 e^{Aat}} + \gamma \quad (3)$$

У дослідженні поставлено та вирішено важливе завдання – запропонувати новий методичний підхід до визначення управлінсько-технологічного рівня зрілості підприємств з урахуванням багатоаспектної діяльності кожного підприємства та визначити можливості їх динамічного розвитку на рівні зрілості, на якому вони перебувають, або можливості переходу на інший рівень за допомогою використання методологічних підходів інноваційної динаміки та комплексу інноваційних технологій.

Варто зважати на те, що підприємства харчової промисловості як відкриті економічні системи не можуть мати властивостей до стійкості, якщо воно перебувають в процесі еволюціонування. Такі системи схильні до трансформацій, і коли така система наближається до критичних значень зовнішніх параметрів, безперечно, виникають раптові непрогнозовані структурні зміни й хаос. Для нівелювання таких процесів у систему потрібно ввести певний стабілізатор/інгібітор. Таким стабілізатором, запропонованим в даній роботі, виступають технології управління в їхньому трансформованому, інноваційному вигляді.

Доведено, що забезпечення динамічного розвитку підприємства – це управління нового типу, в якому реалізується сучасний формат розвитку та

вплив умов бізнес-середовища, оскільки підприємство завжди діє в умовах впливу ендогенних та екзогенних факторів, тому стану абсолютної стабільності не існує взагалі. Результати впливу на систему або окремі її підсистеми створюють процеси висхідної невідповідності заданим параметрам, визначеним орієнтирам розвитку, структурній композиції технологій управління, а тому виникають протиріччя в механізмі дії системи – і система втрачає рівновагу.

Для подальшого дослідження та оцінювання станів рівноваги для підприємств харчової промисловості запропоновано виокремити зону нормальної рівноваги; зону відносної рівноваги; зону відносної нерівноваги; зону критичної нерівноваги; зону граничної нерівноваги; зону граничної рівноваги; зону оптимальної рівноваги, рис. 4.

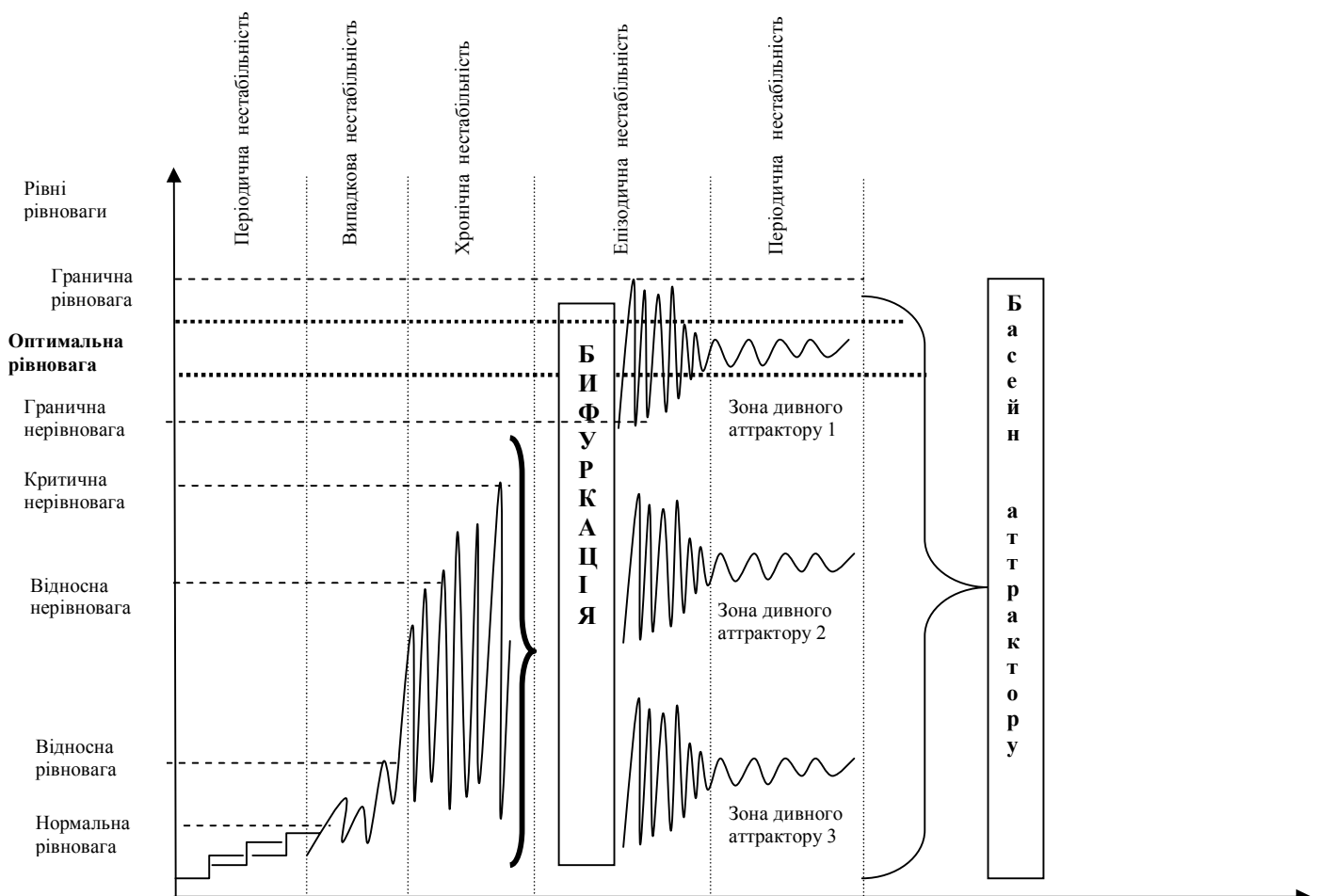

Рис. 4. Матриця композицій станів рівноваги, які виникають у процесі t функціонування підприємств харчової промисловості (розроблено автором)

Етапи втрати підприємством рівноваги визначено у вигляді матриці композиції станів рівноваги системи, де наочно продемонстровано, як підприємство може рухатись від стійкого стану до критичного біфуркаційного.

Запропонована фреймова модель фенотипу технології управління в ядрі має генотип певної технології, а процес керованого онтогенезу повинен містити два ключових параметри: рівень професійно-когнітивної компетентності та рівень інформаційно-комунікаційного потенціалу.

У четвертому розділі «Реалізація комплексу інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості» визначено загальносистемні детермінанти динамічного розвитку бізнес-середовища харчової промисловості; запропоновано методологічний підхід формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій в управлінську діяльність харчових підприємств; здійснено структурно-функціональне моделювання застосування комплексу інноваційних технологій в управлінні харчовими підприємствами; здійснено діагностику рівня управлінсько-технологічної зрілості та розроблено комплекс інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості.

Проведений аналіз дозволив виокремити основні резистенти, які гальмують розвиток загальносистемних детермінант. Одним із найважливіших інструментів активізації динамічного розвитку підприємств харчової промисловості є діагностика станів рівноваги та встановлення трендів циклічності як макроекономічної кон'юнктури, так і мікросередовища. Безперечно, на підприємство впливають екстерналиї макросередовища, тому досліджуючи трендові залежності, необхідно прогнозувати проміжок часу висхідного тренду економічного, галузевого розвитку або підприємства.

У дослідженні автором проаналізовано значний період економічного розвитку, але поглиблений галузевий аналіз сфокусований на семерічному циклі, невеликий часовий горизонт все одно дає уявлення про наявність усіх типів циклів економічного розвитку – від коротких хвиль комерційних циклів до циклів Кондратьєва. Досліджено, що нівелювання визначених проблем потребує розробки такого механізму впровадження комплексу інноваційних технологій, який дозволить не тільки захистити підприємства, а й створити можливості для динамічного розвитку. У дослідженні була запропонована експозиція методології формування комплексу інноваційних технологій управління для забезпечення динамічного розвитку підприємства.

Розроблено математичну модель оптимального швидкого переходу системи підприємства до ефективного стану, що дозволить формувати сценарії, як за короткий час досягти запланованого результату ефективними методами.

Ефективність системи підприємства було описано за допомогою функціоналу:

$$J_1 = \int_0^T [x(t) - y(t)] dt \rightarrow \min \quad (4)$$

Змінна управління $y(t)$ обмежена $y(t) \leq x(t)$ (динамічний розвиток системи підприємства за рахунок власних ресурсів визначається функціоналом (5):

$$J_1 = \int_0^T [A - y(t)] dt \rightarrow \min \quad (5)$$

Методологічну композицію кожного підприємства харчової промисловості розраховано окремо, результатом є визначення фазового портрета підприємства за станом рівноваги.

Сформований методичний підхід дозволив здійснити оцінку рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємств з урахуванням екстернальних та інтернальних факторів впливу за допомогою композитного алгоритму визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості (LMTM), рис. 5.

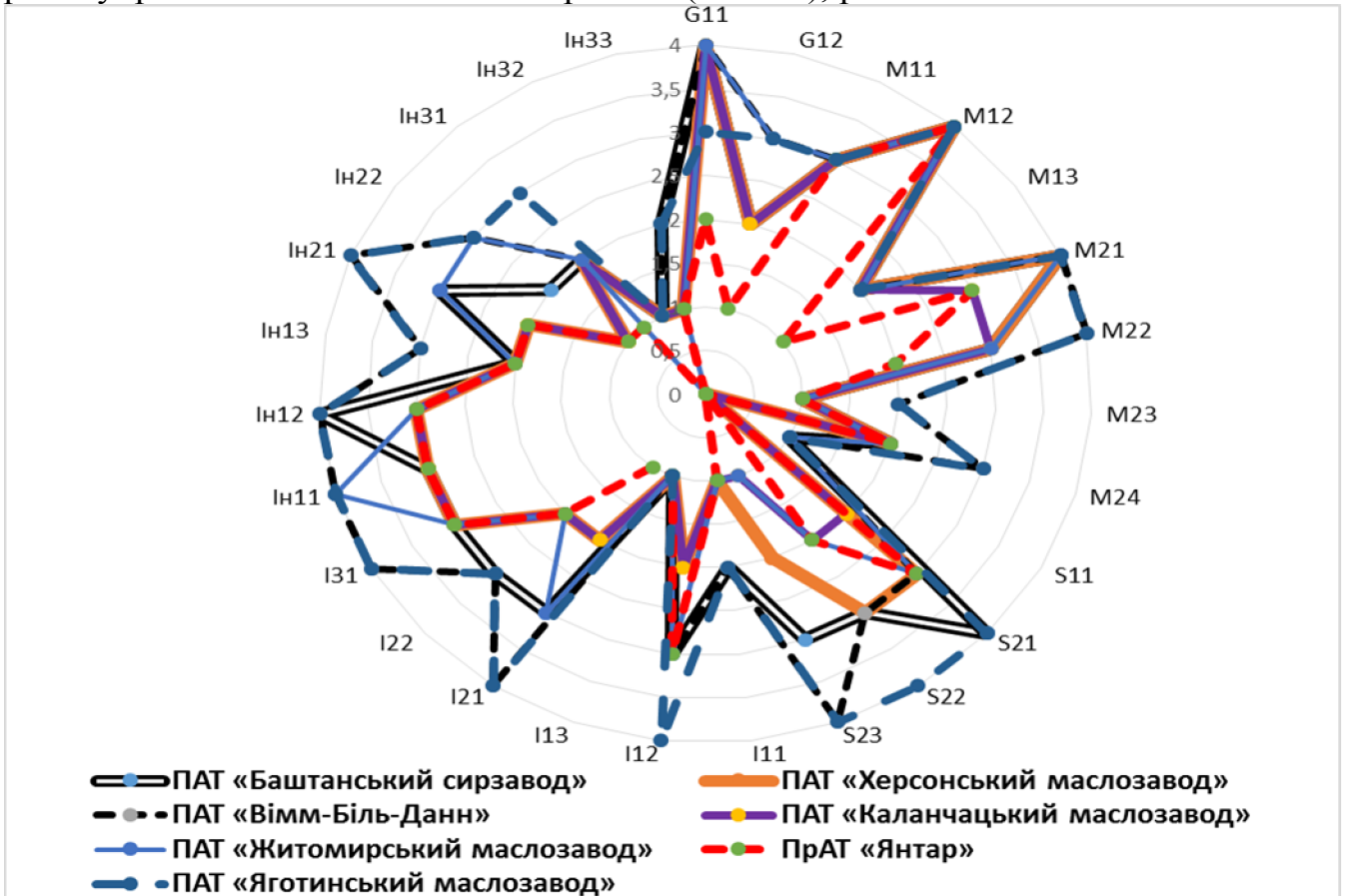

Рис. 5. Профіль визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості для переробних підприємств харчової промисловості

Проведений аналіз за групою харчових підприємств (КВЕД 10.51) дозволив визначити, що жодне підприємство харчової промисловості не сягнуло межі третього рівня управлінсько-технологічної зрілості як за рівнем кадрової, економічної складової, так і за рівнем інформатизації та інноваційності виробництва. Найвищий рівень визначився за підприємством ПАТ «Яготинський» маслозавод та ПАТ «Вімм-Біль-Данн», які належать до великої промислової групи та мають можливість упроваджувати провідні технології галузі. Найнижчий показник має приватне підприємство «Янтар», яке займає невеликий сегмент українського ринку. Збір та визнання одержаних аналітичних результатів свідчать про дієвість та об'єктивність обраної методики.

Запропонована методика дозволяє визначити проблемні сегменти у розвитку підприємства та точок впливу для досягнення швидкого оптимального ефекту. Для цього було розроблено сценарій розвитку кожного підприємства та необхідний комплекс інноваційних технологій управління.

У п'ятому розділі «**Оптимізація комплексу інноваційних технологій управління підприємствами в умовах динамічного бізнес-середовища**» запропоновано дескриптивну модель оптимізації комплексу інноваційних

управлінських технологій в умовах динамічного бізнес-середовища; обґрунтовано формування генотипу інноваційної технології управління на підприємствах харчової промисловості та модель оцінювання їх генетичної схильності до певного комплексу інноваційних технологій управління; здійснено прогнозування розвитку харчових підприємств в умовах динамічного бізнес-середовища; запропоновано оптимізацію комплексу інноваційних технологій управління на основі визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості та стану рівноваги підприємств харчової промисловості.

Матриця сигнітивної результативності, сформована для підприємств харчової промисловості (№1 ПАТ «Баштанський сирзавод», №2 «Херсонський маслозавод», №3 ПАТ «Вімм-Біль-Данн», №4 ПАТ «Каланчацький маслозавод», №5 ПАТ «Житомирський маслозавод», №6 ПрАТ «Янтар», №7 ПАТ «Яготинський маслозавод»), свідчить що найменш важливим підприємства вважають впровадження технологій інформаційних та виробничих технологій, табл. 1.

Таблиця 1

Визначення граничної результативності оптимізації комплексу інноваційних технологій управління для підприємств харчової промисловості

Сигнітивна група	Межові стандарти	П/п №1	П/п №2	П/п №3	П/п №4	П/п №5	П/п №6	П/п №7
Корпоративні технології	90%-70%	85	60	95	70	85	50	85
Виробничі технології	19%-48%	45	20	30	19	20	15	45
Технології СППР	60%-70%	60	50	40	40	65	35	75
ІТ-Технології	70%-120%	60	40	60	50	70	15	80

(сформовано автором)

Безумовним лідером у визначенні важливості впровадження інноваційних технологій управління є ПАТ «Яготинський маслозавод», ПАТ «Баштанський сирзавод» і ПАТ «Вімм-Біль-Данн». Керівництво компаній Молочного альянсу (ПАТ «Яготинський маслозавод», ПАТ «Баштанський сирзавод») та корпорації ПАТ «Вімм-Біль-Данн» приділяють значну увагу корпоративним технологіям та технологіям СППР, оскільки вони впливають на розвиток ринкових сегментів, створення умов підвищення клієнтоорієнтованості та лояльності, до складу керівництва заводів входять фахівці з великим досвідом і стажем роботи на посаді.

Відставання темпів розвитку в ПАТ «Каланчацький маслозавод» нагально демонструє, що приділення незначної уваги інноваційним технологіям СППР (системи підтримки прийняття рішень), навіть враховуючи високу якість продукції, не дає потрібного імпульсу для розвитку. Аутсайдером є ПрАТ «Янтар»: незважаючи на п'ятдесятирічну історію існування фірми та визнаність бренду знайомого з дитинства, підприємство, не витримавши конкуренції, майже припинило свою діяльність сім років тому, але зараз розроблюється стратегія для відновлення основної діяльності та формування нового ринку.

Автором узагальнено дослідження провідних науковців у напрямках розвитку системної, циклічної динаміки, синергетики та інноватики, сформовано модель трансформації комплексу технологій управління та інноваційний комплекс управління, головним компонентом якого є трансформація генотипу окремої технології в стан інноваційної. Для візуалізації сприйняття взаємозв'язку конверсійних процесів формування фенотипу та генотипу інноваційних технологій управління підприємств харчової промисловості, які досліджувались, запропонована конверсійна модель формування комплексу інноваційних технологій, визначена як єдиний простір розвитку, в якому стратегічні вектори тяжіють до формування нової системи з новими функціями, елементами, інструментами та новими економічними характеристиками, рис 6.

Для формування переліку інноваційних технологій, які входитимуть до комплексу та відповідають певному рівню управлінсько-технологічної зрілості підприємства скористаємось, по-перше, ієрархічно впорядкованим переліком технологій, а по-друге, інформацією представників підприємств, на яких технології використовуються, по-третє, необхідно узагальнити технології після їхньої трансформації до стану інноваційних.

Для розрахунку моделі трансформації генотипу технології управління в інноваційну запропоновано всі показники сукупності привести до одного типу. Ген «інноваційності» розраховується на основі визначення гену-оператора (рівень професійно-когнітивної компетентності) та гену-регулятора (рівня інформаційно-комунікативного потенціалу).

Розроблена автором методологія визначення фазового портрета підприємства є еквіфінальною, оскільки дозволяє прогнозувати фазовий портрет підприємств із зазначенням кризоутворюючого та системоутворюючого рівня їх розвитку та встановленням стратегічного джокера, який спрямовує підприємство до русла басейну керованого атрактору, узагальнити карту стратегічних тригерів для прогнозування майбутнього розвитку харчових підприємств та здійснити інкорпорацію технологій управління за сигнітивними групами для кожного рівня управлінсько-технологічної зрілості.

Відповідно до результатів визначення оптимальної технології управління виокремлено технології, які швидко та ефективно покращать роботу підприємства, дадуть змогу перейти на вищий рівень управлінсько-технологічної зрілості та забезпечити динамічний розвиток підприємства.

На основі сформованої матриці когнітивно-лінгвістичного моделювання було спроектовано комбінаторику мультиказуальності процесів динамічного розвитку харчових підприємств. Здійснений аналіз інтегрованої прогнозної результативності впровадження комплексу інноваційних технологій, представлено у таблиці 2.

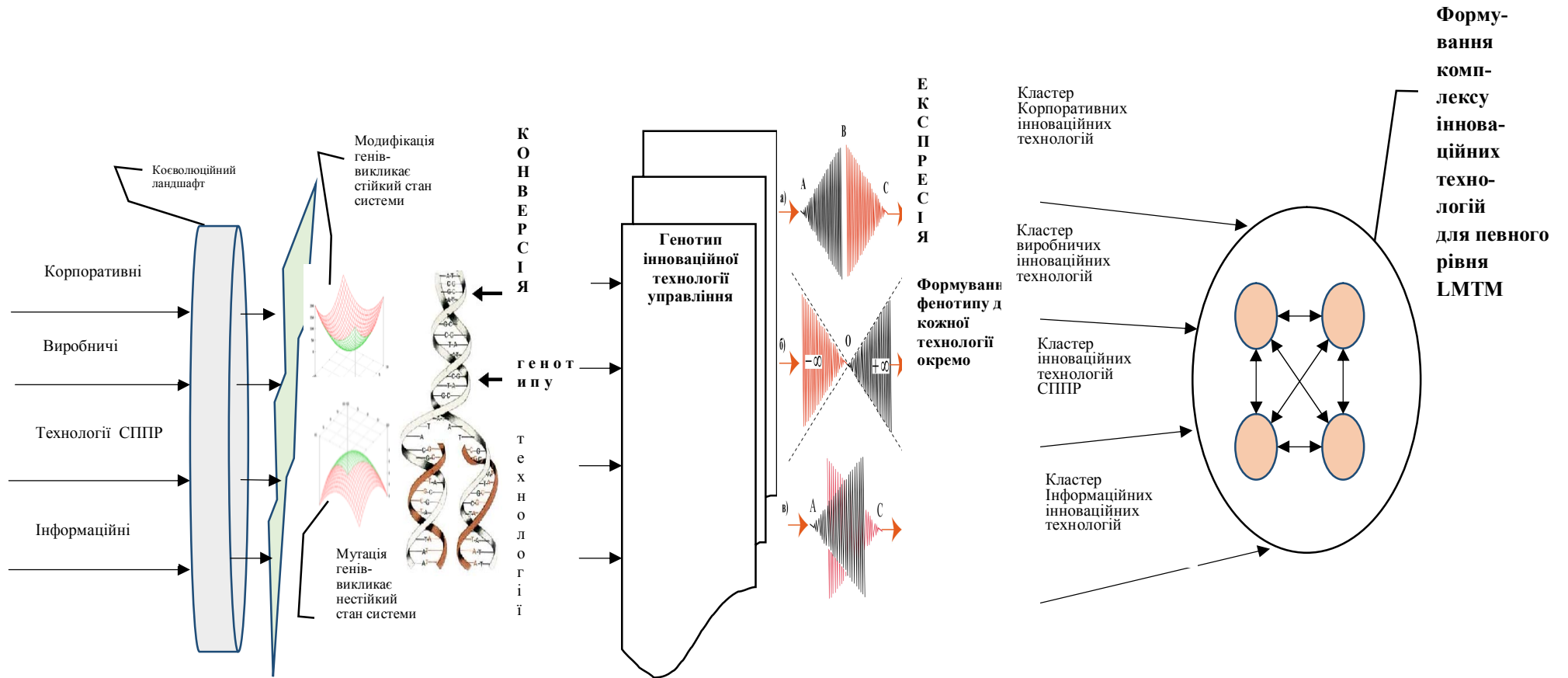

Рис. 6. Конверсійна модель формування комплексу інноваційних технологій для певного рівня управлінсько-технологічної зрілості (LMTM) підприємств харчової промисловості

Визначення інтегративної прогнозної результативності впровадження комплексу інноваційних технологій управління

Підприємство	Роки								Загальна верифікація
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
ПАТ «Яготинський маслозавод»	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Дестабілізуючий (0,322)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,402)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,402)	Покращення (більше 0,678)	Покращення (0,678 -1,5)
ПАТ «Вімм-Біль-Данн»	Дестабілізуючий (0,322)	Дестабілізуючий (0,322)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Паритетний (0,678)	Паритетний (0,678)
ПАТ «Баштанський сирзавод»	Допустимий (0,402)	Покращення (більш 0,678)	Покращення (більш 0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Покращення (0,678 -1,5)
ПАТ «Житомирський маслозавод»	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,402)
ПАТ «Херсонський маслозавод»	Допустимий (0,402)	Допустимий (0,402)	Допустимий (0,402)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Паритетний (0,678)	Паритетний (0,678)	Паритетний (0,678)	Паритетний (0,402)
ПАТ «Каланчацький маслозавод»	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Покращення (більш 0,678)	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,402)	Паритетний (0,678)	Допустимий (0,322)
ПрАТ «Янтар»	Дестабілізуючий (0,322)	Допустимий (0,402)	Дестабілізуючий (0,322)	Дестабілізуючий (0,322)	Нижче дестабілізуючого	Нижче дестабілізуючого	Дестабілізуючий (0,322)	Нижче дестабілізуючого	Дестабілізуючий (0,322)

Здійснений аналіз інтегрованої прогнозної результативності впровадження комплексу інноваційних технологій дозволив сформувати фазові портрети кожного з представлених переробних підприємств харчової промисловості, рис. 7.

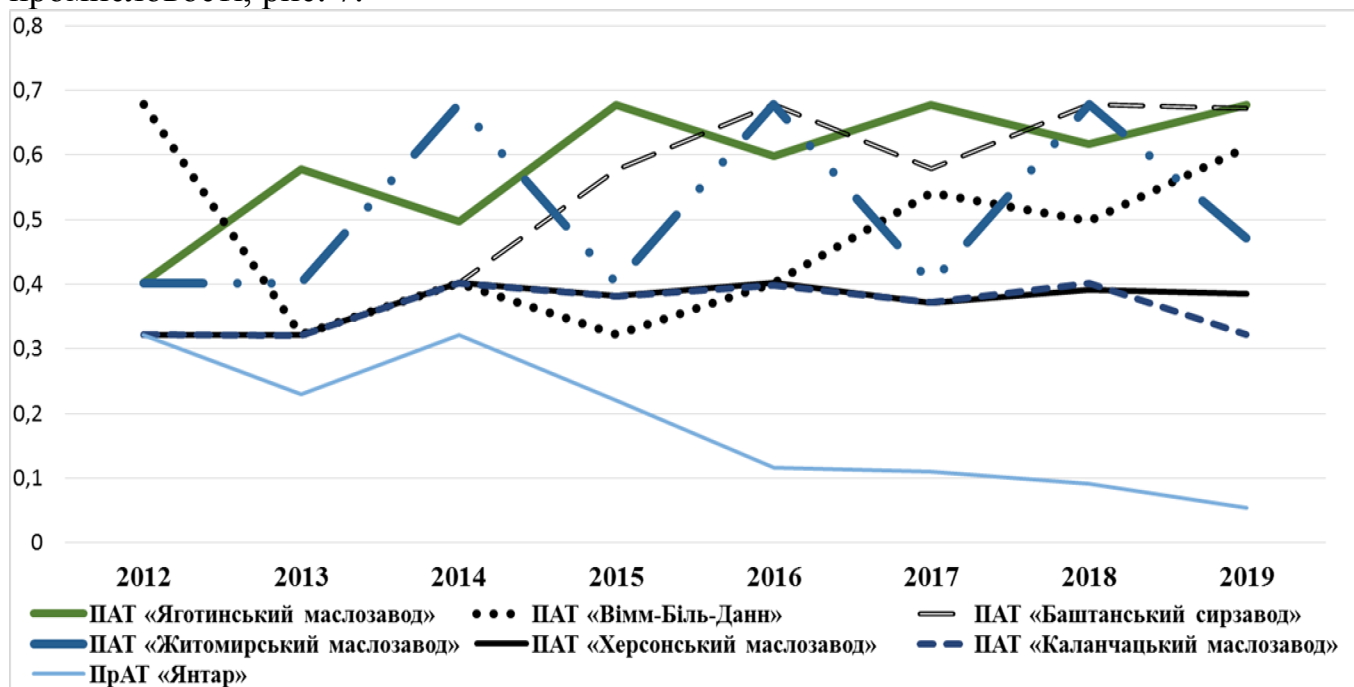

Рис. 7. Загальний фазовий портрет переробних підприємств харчової промисловості

Оптимальний комплекс інноваційних технологій проектувався за допомогою дослідження прогнозного розвитку висхідних та східних фаз, стадій розвитку підприємства на основі аналізу точок біфуркації I та II рівня, для моделювання була задіяна ПЗ «Імператор 3.1», було започатковано п'ять базових релевантних параметрів. Автором розроблено адаптивні комплекси інноваційних технологій для всіх підприємств, які аналізувались, моделі адаптовані до фінансової звітності та апробовані на підприємствах.

Фрагменти процесу моделювання представлені на рис. 8 «Бізнес-процесна модель вибору технологій управління ПАТ «Яготинський» маслозавод», на рис. 9. результати формування комплексу інноваційних технологій управління для ПАТ «Яготинський» маслозавод.

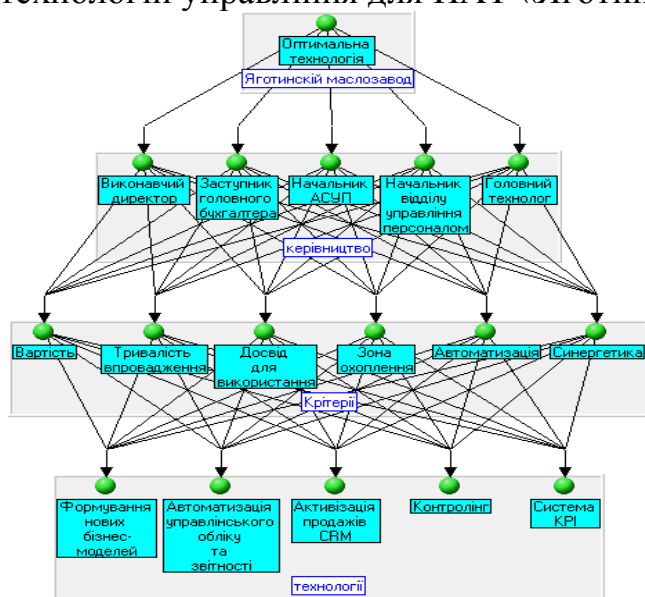

Рис. 8. Бізнес-процесна модель вибору технологій управління ПАТ «Яготинський» маслозавод»

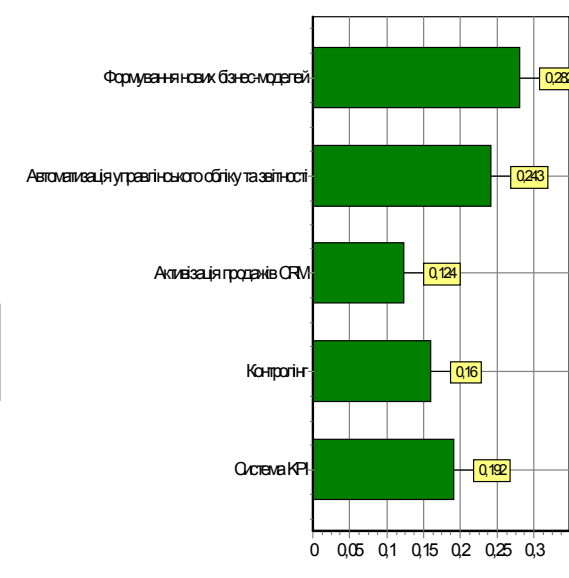

Рис. 9. Результати формування комплексу інноваційних технологій управління для ПАТ «Яготинський» маслозавод»

Доведено, що змінюючи лише комплекс технологій, можна скерувати підприємство до бажаного русла атрактору та створити умови для динамічного розвитку як системи, в якій параметричні індикатори постійно еволюціонують. Формування комплексу інноваційних технологій управління на основі визначення поля біфуркації, басейну керованого атрактору та генотипу необхідної управлінської технології, дозволить вирішити низку науково-практичних завдань: 1) закріпити або підвищити рівень управлінської технологічної-зрілості підприємства; 2) здійснити крапельну модернізацію технологій, визначивши, які з них потребують оптимізації за допомогою універсальної системи критеріїв; 3) підвищити рівень професійно-когнітивної компетентності та рівень інформаційно-комунікативного потенціалу за допомогою формування генотипу інноваційної технології управління; 4) удосконалити прогнозування нестійкості, можливість регулювання мікрокриз та створити русло керованого атрактору за допомогою впровадження інноваційних технологій вищого рівня управлінсько-технологічної зрілості; 5) підвищити рівень автоматизації управлінських процесів, оскільки за одним з

критеріїв вибору, передбачається наявність спеціального програмного забезпечення, це сприяє зменшенню витрат часу на виконання певних функцій, операцій, процедур; 6) підвищити ступень інформатизації управління: технології дозволяють інтегрувати та оптимізувати великі масиви інформації, створювати бази даних та знань, що значно спрощує отримання менеджерами інформації, дозволяє приймати більш ефективні управлінські рішення в посиленому інформаційному полі, в рамках стандартних та нетрадиційних форматів економічних інтересів; 7) створити передумови для формування механізму забезпечення динамічного розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретико-методологічне узагальнення концептуально нових підходів дослідження та практичних рекомендацій вирішення науково-прикладної проблеми формування, впровадження та використання інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості для забезпечення динамічного їх розвитку в умовах сучасного бізнес-середовища. Дослідження дозволили зробити такі узагальнені висновки.

1. Автором досліджено генезис та сучасні теоретичні аспекти формування наукових підходів визначення «технології управління підприємством» та сучасні концепти розвитку управлінської діяльності. Це дозволило згрупувати категоріальні дефініції понять «управління», «менеджмент» та «технології управління» в семантичне коло традиційних форматів пріоритетних економічних інтересів; узагальнити періодизацію розвитку наукових концепцій менеджменту як науки про управління; типологізувати види управління в системі управління підприємством; провести синтетичний аналіз трактування поняття «технологія управління» за функціональними ознаками; простежити генезу еволюційного розвитку теорії управління, динамічності середовища та розвитку підприємства до сучасних форматів.

2. Обґрунтовано концептуальний підхід інноваційності управлінської діяльності підприємств харчової промисловості на основі визначення та узагальнення факторів, які формують вибір технологій. Це дозволило сформулювати комплексний підхід до технологій управління для розвитку підприємства як інтегрально-відкритої системи; узагальнити та класифікувати технології управління з позиції динамічного розвитку підприємства; визначити взаємозв'язок розвитку теорій управління, технологій управління із зростанням динамічності середовища та змін у контексті розвитку підприємства як складної економічної системи; узагальнити та запропонувати характеристику рівнів управлінсько-технологічної зрілості для систематизації розрізнених технологій управління в комплексні каскадні угруповання, притаманні певному рівню управлінсько-технологічної зрілості.

3. Досліджено формування інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості в умовах динамічного середовища. Сформована схема взаємозв'язків елементів системи підприємств з

інноваційними технологіями управління дозволила з'ясувати, що теорії життєвого циклу підприємств пов'язані та визначаються певними рівнями управлінсько-технологічної зрілості, впливають на їх господарську, фінансову та соціальну систему. Предметне поле дослідження станів життєвого циклу підприємства свідчить про існування різних станів рівноваги підприємства та його циклічний розвиток, загальні принципи розвитку та функціонування підприємства, основні етапи його розвитку та визначило необхідність пошуку нових методологічних інструментів дослідження та методів тонкого налаштування з використанням сучасних досліджень теорії циклічно-генетичної динаміки. У семантичному колі інноваційної динаміки імплементується визначення циклічності руху та формування точок біфуркаційного переходу, що створюють різні стани та фази рівноваги, формалізація хвильових траєкторій виокремлення необхідного русла розвитку за допомогою створення басейну атракторів у фазових переходах мікроциклів та заснування геному інноваційної технології як інгібітора пропульсивного розвитку системи підприємства.

4. Узагальнено імперативи формування інноваційних технологій управління підприємствами у контексті історико-економічного дискурсу розвитку економічної теорії та практики менеджменту. Це дозволило виокремити напрямки розвитку теорій інноваційного розвитку та сформулювати постулати теорії інноваційної динаміки для дослідження соціально-економічних систем, до яких належить і підприємство; визначені базові принципи та методологічний апарат дозволив обґрунтувати гносеологічний базис та фундаментальні імперативи формування теорії інноваційної динаміки як окремого напрямку сучасних досліджень; визначення концепту інтегрування технологій за інструментальною ознакою дозволило структурувати інноваційні технології управління та сформулювати синтетичну модель трансформації традиційних технологій управління в інноваційні за визначеним коеволюційним ландшафтом.

5. Сформована концепція впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств харчової промисловості на основі теорії інноваційної динаміки узагальнює наявні дослідження фундаментальних та функціональних характеристик інноваційних технологій управління. Створений коеволюційний ландшафт трансформаційного переходу підприємства до більш високого рівня розвитку доводить, що імперативи (світовий поріг знань, розмір фінансових ресурсів, наявність інноваційної кадрової компоненти, поле інноваційної активності та інноваційний клімат), універсальні та специфічні принципи, методи прямого та непрямого впливу безпосередньо діють на рівень управлінсько-технологічної зрілості, від якого залежить комплекс технологій управління на підприємстві, а трансформаційне поле біфуркаційного переходу дозволяє якісно підвищити рівень розвитку підприємства, його управлінсько-технологічний рівень за допомогою використання комплементарного комплексу інноваційних технологій управління.

6. Узагальнено, що теоретико-методичний базис обрання інноваційних технологій управління підприємствами ґрунтується на законах розвитку

економічних систем, що обумовлює інформаційний профіль закономірностей розвитку та визначає критерії вибору технологій управління, взаємозв'язок впливовості рівнів управлінсько-технологічної зрілості із метою обрання технологій управління, а аналіз тенденцій вибору технологій управління в бізнес-середовищі дав можливість спрогнозувати загальносистемні тенденції розвитку обрання технологій управління для підприємств харчової промисловості на майбутнє.

7. Удосконалення параметричного забезпечення формалізації впровадження інноваційних технологій управління на підприємстві дало змогу на основі класифікації наукових підходів та методів оцінювання сформувати адаптивну систему оцінки (MISPEI) станів рівноваги підприємства при біфуркаційному фазовому переході та систему діагностики рівнів управлінсько-технологічної зрілості (LMTM) для підприємств харчової промисловості. Доведено, що система MISPEI є оптимально-валідною, вона функціонує в стані ієрархічного кластеру, до якого притягнені показники фінансово-економічної групи, виробничої групи, соціальної групи, кадрової групи, інноваційної групи та інформатизаційної групи. Наведена топологія моделей визначення рівня управлінсько-технологічної зрілості дозволила сформувати певний алгоритм дослідження та методику діагностики стану рівноваги підприємств та рівня їх управлінсько-технологічної зрілості.

8. Запропонований методологічний підхід дозволив провести діагностику стану рівноваги підприємств на основі визначення рівня їх управлінсько-технологічної зрілості. Формування структурної блок-схеми побудови системи діагностики діалектично починається з аналізу стану підприємства, потім на основі сформованих економіко-математичних моделей визначається стан рівноваги підприємства для формування фазового портрету басейну атрактору підприємства. Аналіз станів рівноваги підприємств харчової промисловості здійснювався на основі математичного моделювання для визначення оптимального переходу підприємств до ефективного стану, в якому вони здатні динамічно розвиватися. За результатами моделювання визначені можливі фазові портрети руху підприємств харчової промисловості до певного рівня управлінсько-технологічної зрілості. Визначені та описані можливі моделі поведінки підприємств харчової промисловості в полі біфуркації у разі застосування інноваційних технологій управління в якості стимуляторів. Запропонована матриця композицій зонування станів рівноваги за такими типами: стан нормальної рівноваги, стан відносної рівноваги, стан відносної нерівноваги, стан критичної нерівноваги, стан граничної нерівноваги, стан граничної рівноваги, стан оптимальної рівноваги.

9. Запропонований методологічний підхід формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій в управлінську діяльність харчових підприємств базується на визначенні послідовності, етапності та алгоритмі поступового досягнення мети. Запропонований механізм містить три інтегрованих локальних блоки: механізм діагностики визначення рівня розвитку підприємства (який відображає функції оцінки, аналізу й прогнозування загального стану підприємства); механізм діагностики рівня

управлінсько-технологічної зрілості підприємства (сформований на основі комплексу груп показників, визначення генотипу технологій для кожного рівня управлінсько-технологічної зрілості); механізм оцінювання ефективності впровадження інноваційних технологій на основі методів інноваційної динаміки (що дозволяє забезпечити ефективність та дієвість упровадженого комплексу інноваційних технологій управління).

10. Проведено структурно-функціональне моделювання застосування інноваційних технологій в управлінні підприємствами на основі систематизованих загальносистемних трендів розвитку економіки України та харчової промисловості зокрема, алгоритмізованої економіко-математичної моделі визначення швидкого переходу системи підприємства до оптимального стану розвитку. Модель було апробовано на підприємствах харчової промисловості (ПАТ «Баштанський сирзавод»; ПАТ «Херсонський маслозавод»; ПАТ «Вімм-Біль-Данн»; ПАТ «Каланчацький маслозавод»; ПАТ «Житомирський маслозавод»; ПрАТ «Янтар»; ПАТ «Яготинський маслозавод»), для кожного було розраховано фазовий портрет наявного стану рівноваги та прогнозного розвитку.

11. Здійснено діагностику рівня управлінсько-технологічної зрілості та сформовано методологічну експозицію комплексу технологій для кожного рівня зрілості для забезпечення механізму динамічного розвитку підприємств харчової промисловості (ПАТ «Баштанський сирзавод»; ПАТ «Херсонський маслозавод»; ПАТ «Вімм-Біль-Данн»; ПАТ «Каланчацький маслозавод»; ПАТ «Житомирський маслозавод»; ПрАТ «Янтар»; ПАТ «Яготинський маслозавод»). Запропонована методологічна концепція діагностики рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємств дозволила сформувати композицію методичних підходів, методик діагностичного апарату та етапів оцінки для узагальненого алгоритму систематизації синтетичних та інтегральних показників, що дало змогу визначити селективні рівні управлінсько-технологічної зрілості сформованого комплексу технологій за сигнітивними групами та вирішити коло питань управління динамічним розвитком підприємства в структурованому ієрархічному просторі шляхом усунення протиріч та диспропорцій на основі формування фенотипу підприємства з механізмом динамічного розвитку та простору станів підприємства в межах його стабільності.

12. Сформовано дескриптивну модель упровадження комплексу інноваційних технологій управління підприємствами. Формування моделі ґрунтувалось на визначенні точок біфуркації I та II порядку, які агрегують методологію визначення стану рівноваги. Дескриптивна модель оптимізації механізму динамічного розвитку підприємств шляхом впровадження комплексу інноваційних технологій містить поліструктурні елементи метатеорії предмету дослідження, визначення рівня LMTM та стану рівноваги як базових категорій розвитку. Залежно від аналізу поля біфуркації визначено стохастичну, кібернетичну або синергетичну моделі управління підприємством, з'ясовано границі межових значень результативності технологій управління та

досліджено рівні можливої результативності після оптимізації комплексу управлінських технологій до інноваційного стану.

13. Обґрунтовано генотип інноваційної технології управління для підприємств харчової промисловості на основі використання базису теорії інноваційної динаміки. Запропонована модель трансформації генотипу містить певний набір генів (елементів), які визначаються як структурні гени (концепти технології управління, підходи, концепції, життєві цикли, моделі розвитку, методи розвитку, процеси підприємства, формат організаційної структури та контекстні ефекти), в якості гену X виступає ген інноваційності, який або модифікується, або схильний до мутації завдяки впливу генів регуляторів та генів операторів. Імітаційне моделювання когерентності та прокастинації показників дозволило виявити закономірності між впливом генів-показників та станом рівноваги на розвиток системи підприємства та сформувати оптимальний комплекс інноваційних технологій управління для кожного харчового підприємства, яке аналізувалось у дисертації.

14. Здійснено прогнозування розвитку підприємств харчової промисловості на основі оптимізації комплексу інноваційних технологій управління. Інкorporація технологій управління за сигнітивними групами та визначенням трендових залежностей підприємств відповідно до рівня LMТМ дозволило сформувати комплекс базового набору технологій управління, враховуючи рівень зрілості, змодельовати генеративну таблицю необхідних компіляцій комплексу технологій для кожного підприємства. Систематизація прогнозного розвитку відобразилася в карті стратегічних тригерів прогнозування, побудові фазового портрета підприємства та керованого басейну атракторів із зазначенням кризоутворюючого, системоутворюючого рівнів та визначенні стратегічного джокера для динамічного розвитку підприємств на довгострокову перспективу. Обґрунтований вибір інноваційних технологій управління, реалізований за допомогою запропонованих у роботі науково-методологічних положень, дозволяє створити такий механізм, який забезпечить динамічний розвиток підприємства на довгострокову перспективу завдяки вдосконаленню алгоритму діагностики та визначення критичних обмежень стійкості та розвитку, формуванню тонкого налаштування руху підприємства за допомогою комплексу інноваційних технологій управління.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Мартинюк О.А. Інноваційні технології в системі управління підприємствами в умовах динамічного середовища. Монографія./О.А. Мартинюк. – Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. 448 с. (23,7 д.а.).
2. Мартинюк О.А. Создание самоорганизующейся модели устойчивого развития пространственно-локализованных конгломератов. / О.А. Мартинюк // Интеграция экономических, технических та інформаційних процесів: сучасний стан і перспективи розвитку: колективна монографія /за заг. ред.. Л.М. Савчук. – Дніпропетровськ: Герда, 2015. – 500 с. – С.23-34. (*особистий внесок автора:*

запропонована концепція створення неавтономних систем в дисипативних структурах, у вигляді фракталів на які впливають точки біфуркації інноваційні аттрактори, така система, схильна до самоорганізації та додатковим синергічним ефектам – 0,45 д.а.).

3. Мартинюк О.А. Механізм адаптації стратегічних форм управління розвитком агроорієнтованих підприємств в умовах структурних перетворень. /О.А. Мартинюк //Соціально-економічний та технічний розвиток підприємств: проблеми, рішення, оцінка ефективності: монографія/ за заг.ред. Л.М.Савчук. – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 553 с. – С. 270-278. (особистий внесок автора: сформовано понятійний зміст категорії «управління розвитком» в залежності від умов структурних перетворень в яких може опинитися підприємство в сучасних умовах – 0,3 д.а.).

4. Мартинюк О.А. Застосування теорії інноваційної динаміки для управління підприємством. /О.А. Мартинюк //Topical issues of contemporary science: Collection of scientific articles/ - С.Е.І.М., Valencia, Venezuela, 2017. – 204 р. – Рр. 86-91. (особистий внесок автора: визначенні основні методологічні аспекти теорії інноваційної динаміки та започатковані нові вектори розвитку інноваційної динаміки в контексті управління підприємством –0,2 д.а.).

Статі в наукових фахових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз Scopus та Wos

5. Мартинюк Е.А. Формирование стратегических ориентиров в условиях интенсификации инноватики АПК. /О.А. Мартинюк //Актуальні проблеми економіки. 2013. №11(149). –С. 95-101. (0,46 д.а.) **(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Directory).**

6. Мартинюк О. А. Створення інтелектуальних бізнес-процесів агрохолдингу / О.А. Мартинюк //Актуальні проблеми економіки. 2014. №6 (156). – С. 234-240. (0,4 д.а.) **(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Directory, EconLit, Cabell's Directories, ABI).**

7. Martunyk O. Actual forms of agrarian business organizing under contemporary conditions /O. Martunyk // Scientific Economic journal. «Actual Problems of Economics». – 2015. №8 (170). – С. 188-193. (0,42 д.а.) **(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Directory, EconLit, Cabell's Directories, ABI).**

8. Martunyk Olena. Methodology for Diagnostics of the Company Management and Technological Maturity /O. Martunyk // International economics journal Montenegrin Journal of Economics, 2017. Vol. 13, № 4. Pp. 31-42. (0,9 д.а.) **(журнал представлено у міжнародній наукометричній базі Scopus та Wos, ESCI, Thomson Reuters, Cabell's, ECONIS Datenbank, DOAJ, NewJour, ProQuest - ABI/Informics, Research Library, Social Sciences, RePEc, Scirus, EBSCO Publishing, Inc., Index Copernicus International SA Journal of Economics Literature.**

Статі в наукових фахових виданнях України , та виданнях які включені до міжнародних наукометричних баз

9. Мартинюк О. А. Активізація інноваційної діяльності АПК. /О.А. Мартинюк // Економіка. Фінанси. Право. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал, 2013. – № 9/1 2013. –С. 23-26. (0,4 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).**
10. Мартинюк О.А. Сучасні механізми державного регулювання інноваційної діяльності. /О.А. Мартинюк // Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка та менеджмент. – 2014. – № 7.- С 103-107. (0,46 д.а.)
11. Мартинюк О. А. Державне регулювання інноваційного механізму досягнення сталого розвитку. [Електронний ресурс] / О.А. Мартинюк // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – №11. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/> (0,5 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus, Google Scholar).**
12. Мартинюк О. А. Активізації інноваційної діяльності АПК. /О.А. Мартинюк // Науковий вісник МГУ. Серія: Економіка та менеджмент. – 2015. – № 8.- С 46-50. (0,4 д.а.)
13. Мартинюк О. А. Формування імперативів сталого розвитку для структурних перетворень економіки. / О.А. Мартинюк //Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2015.– Том 20. Випуск 6. – С. 44-48. (0,52 д.а.)
14. Martunyuik O. Creation of an information model of agricultural holding sustainable development // Journal of Applied Management and Investments (JAMI). – 2015. –Volume 4, №3/ - Pp.163-168. (0,45 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).**
15. Мартинюк Е.А. Формирование кластерной модели устойчивого развития агрохолдинга в регионе / Е.А. Мартинюк//Глобальные и национальные проблемы экономики – 2015. №6. – Режим доступу:<http://global-national.in.ua> – С. 388-391. (0,36 д.а.)
16. Мартинюк О. А. Визначення основних імперативів інноваційних технологій управління підприємством /О.А. Мартинюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. - №58 (Спецвипуск) Додаток. – С. 269-271. (0,11 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus, Google Scholar).**
17. Мартинюк О.А. Обґрунтування імперативів інноваційних технологій управління як фактору динамічного розвитку підприємства /О. А. Мартинюк // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип 19. – С. 68-73. (0,44 д.а.)
18. Мартинюк О.А. Визначення ролі технологій управління підприємством в контексті теорії інноваційної динаміки. / О.А. Мартинюк / О.А. Мартинюк // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – Випуск 26. Частина 1. – 2017. – С. 101-106. (0,57 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).**
19. Мартинюк О.А. Формалізація типів інноваційної динаміки підприємства/О.А. Мартинюк //Економічний Вісник запорізької державної інженерної академії. – 2017. - №4 (10). – С. 72-76. (0,38 д.а.)

20. Мартинюк О.А. Формування адаптивного підходу до забезпечення динамічного розвитку підприємства / О.А. Мартинюк //Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». – 2017. - №4. – С. 83-87. (0,57 д.а.).

21. Мартинюк О. А. Діагностика рівня управлінсько-технологічної зрілості підприємств харчової промисловості /О.А. Мартинюк //Агросвіт. – 2018. – № 3 – С. 25-31. (0,78 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus, Google Scholar, SIC).**

22. Мартинюк О. А. Визначення загальносистемних детермінант динамічного розвитку харчової промисловості України /О. А. Мартинюк //Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 21 – – Режим доступу до журналу: <http://global-national.in.ua> (0,6 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus, Google Scholar).**

23. Мартинюк О. А. Комплексний підхід формування механізму динамічного розвитку підприємств харчової промисловості /О.А. Мартинюк // Причорноморські економічні студії. – 2018. – № 25. – С. 85-90. (0,51 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).**

24. Мартинюк О. А., Гончаренко О. М. Створення дескриптивної моделі впровадження комплексу інноваційних технологій харчової промисловості /О.А. Мартинюк, О. М. Гончаренко // «Вчені записки» Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2018. –Том 29(68). - №2. – С. 35-39. (0,5 д.а.)

25. Мартинюк О.А. Гончаренко О.М. Визначення генотипу інноваційної технології управління підприємством. О.А. Мартинюк, О.М. Гончаренко // Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. Вип. 19. Ч. 2. – С. 86-90. (0,48 д.а.) **(журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).**

Публікації за матеріалами конференцій

26. Мартинюк Е.А. Формирование инновационно-ориентированной стратегии развития АПК. // Сучасні тенденції в економіці та управлінні: новий погляд: збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 23-24 серпня 2013 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. –Донецьк: ГО «СІЕУ», 2013- 140с. –С. 131-133. (0,25 д.а.).

27. Мартинюк Е.А. Проблемы активизации инновационной деятельности агрохолдинговых структур в Украине. //Інституційні засади функціонування економіки в умовах трансформації: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 14-15 травня 2013 р., - Дніпропетровськ: «Герда», 2013. -224с. –С. 97-98. (0,2 д.а.).

28. Мартинюк Е.А. Проблемы оценки эффективности систем управления бизнес-процессами. / О.А. Мартинюк //Institutionelle Grundlagen für die Funktionierung der Ökonomik unter den Bedingungen der Transformation: Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel. Vol. 1 – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. – 348р. – Рр. 240-243 рр. (0,25 д.а. *особистий внесок автора: надана критеріальна оцінка визначення ефективності системи бізнес-процесного управління на підприємстві та окреслена проблематика її*

систематизації) (представлено в наукометричній базі Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH), Thomson Reuters).

29. Мартинюк Е.А. Проблемы формирования инновационной стратегии устойчивого развития региона. / О.А. Мартинюк // Economics and management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles. – “East West” Association For Advanced Studies and Higher Education GmdH, Vienna, Austria, 2015. - 260 p. Pp. 115-118. (0,3 д.а. *особистий внесок автора: розглянуті основні проблеми та напрямки економічних перетворень та реформ, які визначаються як інноваційні перспективи забезпечення стійкого економічного росту та розвитку*). (збірник представлено в наукометричній базі Conference Proceedings Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH), Thomson Reuters, Library of Congress United States of America).

30. Мартинюк Е.А. Формирования системы показателей эффективности бизнес-процессов. / О.А. Мартинюк // Intuition framework for the functioning of the economy in the context of transformation: Collection of scientific articles. – Publishing house “BREEZE”, Montreal, Canada, 2015. – 344 p. – P. – 58-64. (0,35 д.а. *особистий внесок автора: визначені методологічні аспекти системи формування бізнес-процесового управління та критерій доданої вартості та основні показники для формування багатокритеріальної моделі управління*) (збірник представлено в наукометричній базі Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH), Thomson Reuters, Library of Congress United States of America).

31. Мартинюк Е.А. Государственное регулирование инновационной деятельности АПК // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: [збірник]. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2014. – Вип. 21. – Ч1. – 296 с. – С. 148-151. (0,25 д.а.).

32. Мартинюк О.А. Особливості моделювання бізнес-процесів у динамічних системах. Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами: матер. міжнар. наук.-практич. конф. (16-17 жовтня 2014 р., м. Одеса) / Міжнарод. Гуманітарн. Ун-т. – Одеса: Фенікс, 2014. – 142 с. – С. 48-52. (0,1 д.а.).

33. Мартинюк О. А. Використання дисипативних систем для регулювання агропромислових систем. // International Scientific-Practical Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: Conference Proceedings. January 29, 2016. Klaipeda: Baltija Publishing. 348 pages. – Pp 123-126. (0,25 д.а.).

34. Мартинюк О.А. Формування стратегії розвитку підприємства на основі використання дисипативних систем. «Україна-България-Европейски Съюз: Съвременно състояние и перспективи». Сборник с доклади от междугародна научна конференция. Том 1. – Варна: Издателство «Наука и икономика», 2016. – 360 с. – С. 112-116. (0,15 д.а.).

35. Мартинюк О.А. Регулювання агроорієнтованих підприємств за допомогою дисипативних структур. Проблеми та перспективи розвитку національних економік: від мікро- до макро-рівня: матеріали Міжнародної

науково-практичної конф. (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.) /за ред. Коваленко М.П., Деркач Т.В. – Одеса: МГУ, 2016. – 292 с. – С. 180-185. (0,2 д.а.).

36. Мартинюк О.А. Поліморфізм стратегій розвитку підприємства. Перспективи ефективних управлінських рішень в бізнесі та проектах: матер. II Міжнар. Наук-практич. Конф. (29-30 вересня р., м. Одеса) /Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса: Фенікс, 2016. – 173 с. – С. 64-68. (0,17 д.а.).

37. Мартинюк О.А. Сучасні технології управління підприємствами АПК. /О.А. Мартинюк // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали п'ятої між нар. наук.-практ. конф., 1-16 вересня 2016 р. – Одеса, Атлант, 2016. – 426 с. – С. – 292-294. (0,15 д.а.).

38. Мартинюк О.А. Визначення ролі технологій в управлінні підприємством. /О.А. Мартинюк // Проблеми підвищення ефективності економіки та управління в сучасних умовах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 грудня 2016 р.)/ за ред. Коваленко М.П., Деркач Т.В., Мартинюк О.А.. – Одеса: МГУ, 2016. – 180 с. – С.71-74. (0,15 д.а.).

39. Мартинюк О. А. Теоретичні підходи визначення поняття «управління підприємством» в контексті розвитку теорій менеджменту //Економічне зростання та конкурентоспроможність національного господарства: стратегії, напрями та пріоритети: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 14-15 квітня 2017 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2017. -108с. – С. 45-48. (0,1 д.а.).

40. Мартинюк О.А. Структурна класифікація інноваційних технологій управління. /О.А. Мартинюк // Сучасна глобальна регіоналістика і суб'єкти економіки: напрями впливу: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 16 травня 2017р.)/ за ред. Коваленко М.П., Деркач Т.В.– Одеса: МГУ, 2017. – 148 с. – С. 40-43. (0,1 д.а.).

41. Мартинюк О.А. Визначення факторів формування та вибору технологій управління підприємством. Перспективи ефективних управлінських рішень в бізнесі та проектах: матер. III Міжнар. Наук-практич. конф. (14-15 вересня 2017 р., м. Одеса) / Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса: Фенікс, 2017. – 120 с. – С. 36-38. (0,12 д.а.).

42. Мартинюк О. А. Формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій управління // Приморські регіони: проблеми траєкторії соціально-економічного розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 квітня 2018 р.) / за ред. Деркач Т. В.. – Одеса: МГУ, 2018. – 160 с. – С. 44-48. (0,17 д.а.).

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

43. Мартинюк О.А. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник /О.А. Мартинюк, Н.І. Серебряннікова. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 540 с. (31,39 д.а. *особисто автору належать – 31 д.а.*).

44. Мартинюк О.А. Особливості опису бізнес-процесів в сучасних ІТ-системах. [Електронний ресурс] / О.А. Мартинюк // Ефективна економіка. –

2014. – №11. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua> (0,45 д.а.) (журнал представлено в наукометричній базі Index Copernicus).

45. Мартинюк О.А. Основні тенденції розвитку інформатизації в умовах глобалізації. Наукова конференція «Розвиток національних економік в контексті гео економічних реалій та лібералізації зовнішньоекономічної діяльності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (22.05.2015 р. м. Одеса)/ за ред.. Коваленко М.П., Деркач Т.В. // Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса: Фенікс, 2015. – 132 с. – С. 106-109. (0,2 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Маритнюк О.А. Інноваційні технології в управлінській діяльності підприємств в умовах динамічного бізнес-середовища. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2018.

У дисертаційній роботі визначено теоретичні аспекти формування технологій в управлінській діяльності підприємств в умовах динамічного бізнес-середовища. Досліджено генезис та сучасні концепти управлінської діяльності підприємств, визначені та узагальнені фактори бізнес-середовища, які формують вибір технологій в управлінській діяльності підприємства.

Запропоновано концептуальний підхід визначення інноваційності управлінської діяльності підприємств харчової промисловості як інтегратора забезпечення динамічного розвитку підприємства в межах традиційних форматів економічних інтересів.

Запропоновано та обґрунтовано методологічні підходи визначення інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості в динамічному середовищі, узагальнення імперативів інноваційних технологій сучасного управління підприємствами дозволило сформулювати концепцію впровадження інноваційних технологій в управлінську діяльність підприємств харчової промисловості на основі теорії інноваційної динаміки, удосконалити теоретико-методичний базис обрання інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств та формалізувати параметричні критерії впровадження інноваційних технологій управління в діяльність підприємств харчової промисловості.

Запропонований методологічний підхід визначення стану рівноваги підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища та формування механізму впровадження комплексу інноваційних технологій в управлінську діяльність харчових підприємств дозволили здійснити структурно-функціональне моделювання використання інноваційних технологій в управлінні харчовими підприємствами, діагностику рівня управлінсько-технологічної зрілості та сформулювати адаптивний комплекс інноваційних технологій управління підприємствами харчової промисловості.

Визначений методичний інструментарій реалізації комплексу інноваційних технологій в управлінській діяльності підприємств харчової промисловості на основі сформованої дескриптивної моделі оптимізації комплексу інноваційних технологій управління в умовах динамічного середовища, систематизації загальносистемних детермінант динамічного розвитку бізнес-середовища харчової промисловості та обґрунтуванні генотипу інноваційної технології управління для підприємств харчової промисловості дозволив здійснити прогнозування розвитку підприємств харчової промисловості та запропонувати оптимізований адаптивний комплекс інноваційних технологій управління.

Ключові слова: інноваційні технології, інноваційність управлінської діяльності, динамічне бізнес-середовище, рівень управлінсько-технологічної зрілості, моделювання розвитку підприємств, інноваційна динаміка, стан рівноваги, поле біфуркації, керований атрактор, структуризація технологій управління, генотип технології управління, оптимізація комплексу технологій, динамічний розвиток підприємства.

АННОТАЦІЯ

Мартынюк Е. А. Инновационные технологии в управленческой деятельности предприятий в условиях динамической бизнес-среды. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2018.

В диссертационной работе определены теоретические аспекты формирования технологий в управленческой деятельности предприятий в условиях динамической бизнес-среды. Исследованы генезис и современные концепты формирования управленческой деятельности, а также трансформация научных взглядов на роль и возможности технологии управления.

Определены и обобщены факторы бизнес-среды, которые формируют выбор технологий в управленческой деятельности предприятия. Исследование показало, что факторы разделяются на группу параметрических характеристик самого предприятия (финансовые, производственные, административные и психологические) и факторы, определяющие характеристики технологий управления (стоимостные, длительность внедренческого и апробационного периода, уровень автоматизации и функциональный охват объектов и др.).

Предложенный концептуальный подход определения инновационности управленческой деятельности предприятия позволит обеспечить динамический уровень развития предприятия в рамках традиционных форматов экономических интересов предприятий.

Предложено и обосновано методологические подходы определения инновационных технологий управления предприятиями пищевой промышленности в динамической среде, сформирована концепция внедрения инновационных технологий в управленческую деятельность предприятий

пищевой промышленности на основе теории инновационной динамики, усовершенствован теоретико-методический базис выбора инновационных технологий и форматизированы параметрические критерии внедрения инновационных технологий в деятельность предприятий пищевой промышленности.

Обоснован методологический подход определения состояния равновесия предприятий в условиях динамической бизнес-среды и сформирован механизм внедрения комплекса инновационных технологий в управленческую деятельность пищевых предприятий, который позволил осуществить структурно-функциональное моделирование применения инновационных технологий в управлении пищевыми предприятиями, диагностику уровня управленческо-технологической зрелости и сформировать адаптивный комплекс технологий управления для каждого предприятия.

Сформована многоуровневая система комплексного оценивания предприятий пищевой промышленности (MISPEI) позволила провести диагностика по двум направлениям: первый – диагностика состояний равновесия предприятий, определения уровня флуктуаций, нестабильности и определения поля бифуркации; второе направление диагностика LMTM (уровня управленческо-технологической зрелости).

Проведена диагностика уровней управленческо-технологической зрелости для исследуемых предприятий пищевой промышленности и выявлены лидеры и аутсайдеры, это позволило обособить акцентуация на производственных и информационных технологиях приводит к изменению уровня управленческо-технологической зрелости, а внедрение современных корпоративных и СППР технологий вызывает изменения состояния равновесия предприятия.

Обобщенная экспозиция комплекса инновационных технологий управления, сформирована на основе определения бифуркационных сдвигов и уровня управленческо-технологической зрелости. Разработанная математическая модель позволяет спрогнозировать возможность перехода предприятий пищевой промышленности в оптимальный для динамического развития диапазон состояний, т.е. определить фазовый портрет бифуркационного состояния предприятия, и бассейн регулируемого аттрактора который формируется системообразующей и кризиснообразующей дорожкой и стратегическими триремами предприятия.

На примере сирзавода рассчитана матрица моделирования генома «Инновация» и отдельно для гена регулятора (уровня информационно-коммуникативного потенциала) и гена оператора (уровня профессионально-когнитивной компетентности) проведена комбинаторика определения мультиказуальности процессов воспроизводства. Исследование результативности трансформационной модели формирования генотипа инновационной технологии дало возможность сформировать интегративную пирамиду результативности внедрения комплекса инновационных управленческих технологий в деятельность пищевых предприятий.

Предложен методический инструментарий реализации комплекса инновационных технологий в управленческой деятельности пищевых

предприятий в условиях динамичной среды, обоснован генотип инновационной технологии управления для предприятий пищевой промышленности, что позволило осуществить прогнозирование развития пищевых предприятий и оптимизацию комплекса инновационных технологий управления для формирования динамического развития каждого предприятия базы исследования.

Ключевые слова: инновационные технологии, инновационность управленческой деятельности, динамическая бизнес-среда, уровень управленческо-технологической зрелости, моделирование развития предприятий, инновационная динамика, состояние равновесия, поле бифуркации, управляемый аттрактор, структуризация технологий управления, генотип технологии управления, оптимизация комплекса технологий, динамичное развитие предприятия.

SUMMARY

Martunyk O.A. Innovative technologies in the management of enterprises in a dynamic business environment. – Qualification scientific work as on the rights of manuscript.

Thesis for a Doctor of Economics degree by specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (According to the Types of Economic Activities). – Odessa National Academy of Food Technologies, Odessa, 2018.

In dissertation work, the theoretical aspects of formation of technologies in management activity of the enterprises in the conditions of a dynamic business environment are determined. Such concepts as genesis and modern concepts of management activity of enterprises are investigated. The factors of the business environment, which form the choice of management technologies in the enterprise activity, are defined and summarized.

The conceptual approach of definition of innovations of management activity of the enterprise as an integrator, which can provide dynamic development of the enterprise, within the limits of traditional formats of economic interests, is offered.

The methodological approaches of determination of innovative technologies of management of enterprises in a dynamic environment are proposed and substantiated. The imperatives of innovative technologies of modern enterprise management are generalized this allowed formulating the concept of the introduction of innovative technologies into the management activities of enterprises based on the theory of innovation dynamics. It also allowed to improve the theoretical and methodological basis of the choice of innovative technologies in the management of the enterprise and to formalize the parametric criteria for the introduction of innovative management technologies in the activities of enterprises.

The proposed methodological approach for determining the state of equilibrium of an enterprise in a dynamic business environment for the formation of a mechanism for the introduction of a complex of innovative technologies into the management activities of food enterprises. This allowed making structural and functional modeling as innovative management technologies used in food enterprises, as well as to

diagnose the level of managerial and technological maturity of enterprises and to offer an adaptive set of innovative management technologies for each enterprise.

The methodical tools for implementation of a complex of innovative technologies in the management of food companies have been selected, based on the proposed descriptive model of optimization of a complex of innovative management technologies that can operate in a dynamic environment. The author generalized system-wide determinants of the dynamic development of the business environment of the food industry. Also, the genotype of innovative management technology for food industry enterprises was developed, which allowed to make a forecast for the development of food companies and to offer an optimal set of innovative management technologies.

Keywords: innovation technologies, innovation management, dynamic business environment, level of managerial and technological maturity, modeling of enterprise development, innovation dynamics, state of equilibrium, field of bifurcation, controlled attractor, structuring of management technologies, genotype of technology of management, optimization of a complex of technologies, dynamic development of the enterprise.

Підписано до друку 28.08.2018 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 1,9. Обл.-вид. арк. 2,0.
Зам. № А015-18. Тираж 100 прим.

Надруковано з готових оригінал-макетів
ФОП Попова Н.М., м. Одеса, вул. Палубна, 9/4. Тел. 777-80-61